

ΒΙΟΣ

ΑΝΤΩΝΙΟΥ Γ. ΚΡΙΕΖΗ

ΥΠΟ

ΑΝΤΩΝΙΟΥ Α. ΜΙΑΟΥΛΗ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΛΑΚΩΝΙΑΣ.

(Εν ὁδῷ Ἀδριανοῦ ὑπ' ἀριθ. 153.)

1877,

2
ΒΙΟΣ

ΑΝΤΩΝΙΟΥ Γ. ΚΡΙΕΖΗ

ΥΠΟ

ΑΝΤΩΝΙΟΥ Α. ΜΙΑΟΥΛΗ.

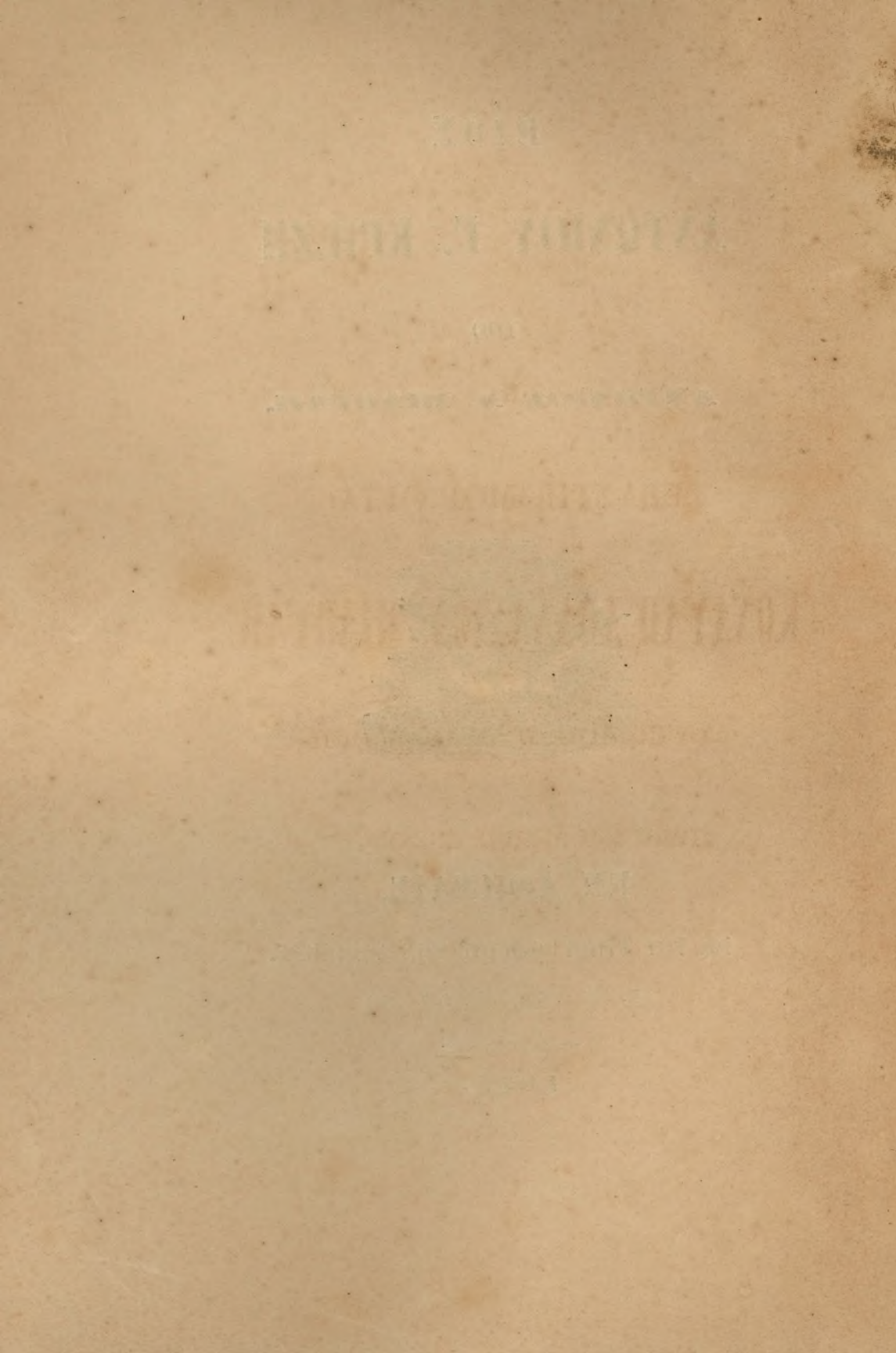

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΛΑΚΩΝΙΑΣ.

(Εν ὁδῷ Ἀδριανοῦ ὑπ' ἀριθ. 153.)

1877.

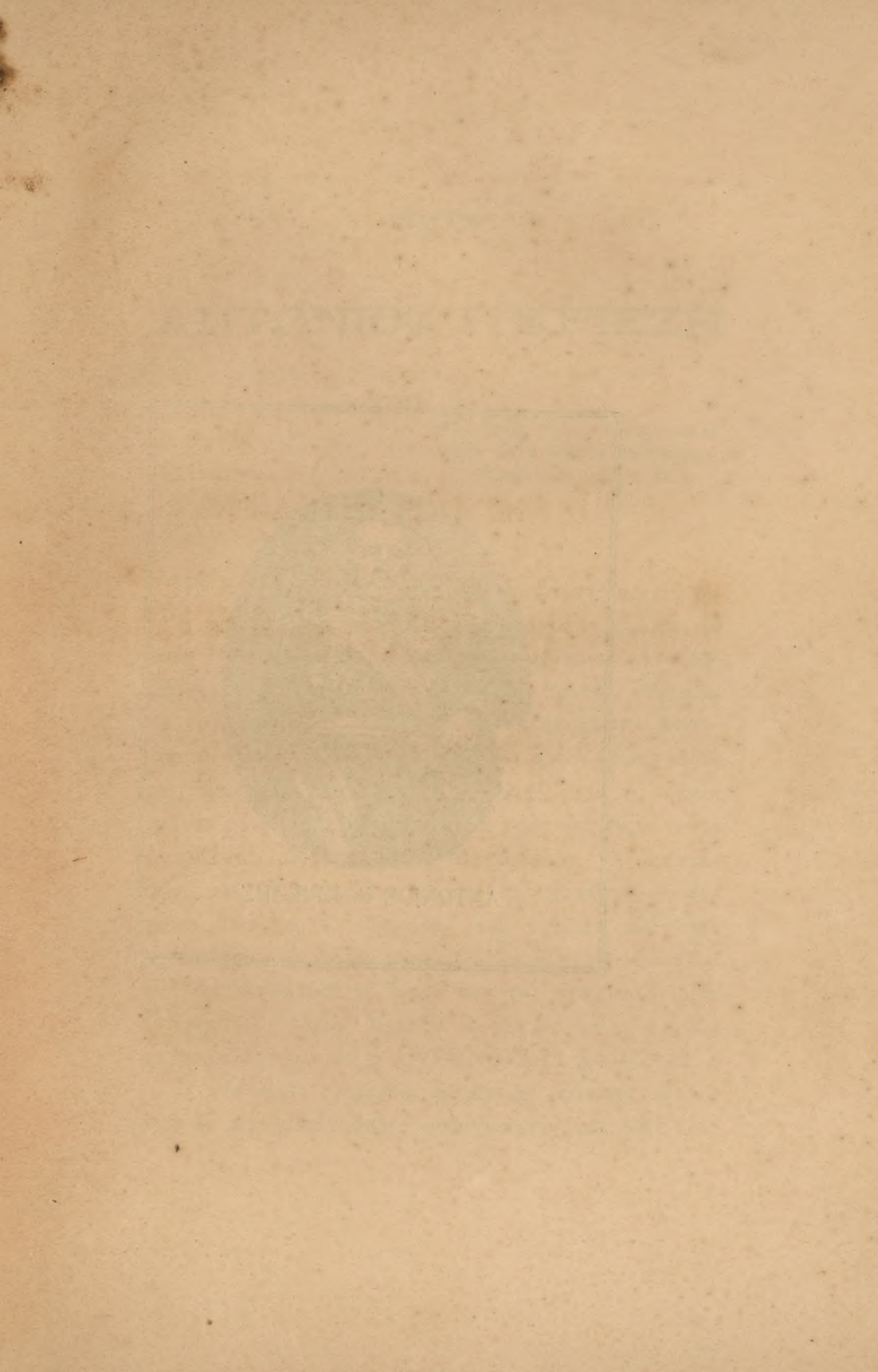
Τ Η:

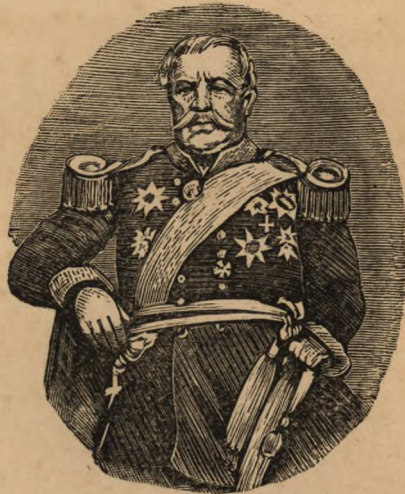
ΣΕΒΑΣΤΗ: ΜΟΙ ΘΕΙΑ:

ΚΟΝΔΥΛΩ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΜΙΑΟΥΛΗ

ΤΟ ΠΟΝΗΜΑ ΤΟΔΕ ΑΝΑΤΙΘΗΜΙ

ΤΙΜΗΣ ΚΑΙ ΑΓΑΠΗΣ ΕΝΕΚΕΝ.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ Γ. ΚΡΙΕΖΗΣ.

ΒΙΟΣ

ΑΝΤΩΝΙΟΥ Γ. ΚΡΙΕΖΗ

«Ἐν γενεᾷ αὐτοῦ ἐδοξάσθη καὶ ἡ
»δόξα αὐτοῦ οὐκ ἐξαλειφθήσεται.»
(Σοφ. Σειρ. μδ'. 8 18.)

Ἐν ταῖς κατὰ τὸν ἱερὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας τοῦ γένους ἡμῶν ἀγῶνα γενομέναις ναυμαχίαις πολλοὶ ἔλαβον ἐνεργὸν μέρος, ὀλίγοι δὲ διεκρίθησαν καὶ ἐδοξάσθησαν. Τοῦτο δὲ διότι δὲν ἦσαν πάντες ἴσοι κατὰ τε τὴν ἀνδρίαν καὶ τὰ ἄλλα προτερήματα. Ἄπαντες τὸν αὐτὸν ἴσως πρὸς τὴν πατρίδα ἀγνὸν ἔρωτα ἔτρεπον, ἅπαντες ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως αὐτῆς ἐσκέπτοντο μόνον καὶ ὅλαις δυνάμεσι πρὸς ἐπίτευξιν τούτου ἠγωνίζοντο, ὀλίγιστοι ὁμῶς κατώρθωσαν νὰ διαπρέψωσι καὶ νὰ διαπράξωσιν ἔργα, ἐφελκύσαντα τὸν δίκαιον θαυμασμὸν συμπάσης τῆς ὑψηλίου, ὀλίγιστοι κατώρθωσαν νὰ δοξασθῶσιν ἐν γενεᾷ αὐτῶν καὶ νὰ παραδώσωσι τὸ ὄνομά των τοῖς μεταγενεστέροις ἐν ἀγῇ εὐκλείᾳ. Μεταξὺ δὲ τῶν ὀλιγίστων τούτων συγκαταλέγεται καὶ ὁ ΑΝΤΩΝΙΟΣ Γ. ΚΡΙΕΖΗΣ.

Ὁ ἀκάματος οὗτος τῆς ἐλευθερίας ἀθλητῆς, ἄτρεστος δὲ καὶ ἀδιάσπαστος συναγωνιστῆς καὶ δεξιὸς

βραχίων τοῦ ἀειμνήστου Ἀνδρέου τοῦ Μιαούλη ἐγεννήθη ἐν Ὑδρᾷ τῷ 1796 ἐκ πατρὸς θεοσεβεστάτου, γόνου τῆς ἐν ἔτει 1640 ἐκ Κριεζᾶ, χωρίου τῆς Εὐβοίας, μεταναστευσάσης εἰς Ὑδραν οἰκογενείας τῶν Κριεζιδῶν (α). θηλάσας δὲ σὺν τῷ μητρῷ γάλακτι καὶ τῶν τοῦ Εὐαγγελίου ὑγιῶν δογμάτων τὸ νέκταρ, ἔδειξεν ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων ἅπαντα ἐκεῖνα τὰ σημεῖα, ὅσα προαγγέλλουσι τὸν γενναῖον τῆς πίστεως, τῆς πατρίδος καὶ τῆς ἀρετῆς στρατιώτην, καὶ ἀφ' οὗ ἐστήριξεν εἰσάπαξ, ταῖς ἀδιαλείπτοις μερίμναις τῶν ἑαυτοῦ γονέων, τὴν καρδίαν του εἰς τὴν πέτραν τοῦ θείου φόβου, ὅστις ἔνε πάσης σοφίας ἡ θεμελιώδης ἀρχὴ (β), ἔδραμεν εἰς τὰ σχολεῖα, ἔνθα ἐπαιδεύθη τὴν τότε καλὴν παιδείαν. Τίς ὅμως ἦν ἡ τότε καλὴ παιδεία; Ἦν ἄρα τοιαύτη, οἷα ἡ σημερινή; Πολλοῦ γε καὶ δεῖ. Ἡ τότε καλὴ παιδεία συνίστατο οὐ μόνον ἐν τῷ διδάσκεισθαι, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ ἡθικοποιεῖσθαι. Ἐκ παραλλήλου μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, τῆς Γαλλικῆς καὶ τῆς Ἰταλικῆς, μετὰ τῶν μαθηματικῶν καὶ τινῶν ἐγκυκλίων μαθημάτων, ἐδιδάσκοντο τότε οἱ παῖδες τῶν Ὑδραίων καὶ τὴν θρησκευτικὴν ἀγωγὴν, διότι πάνυ ὀρθῶς ἐνομίζετο ὅτι ἡ ἡθικὴ καὶ ἡ θρησκεία δὲν ἔνε πράγματα ὅλως ἰδιωτικά, οὐδὲν

(α) Τὸ ὄνομα τῆς οἰκογενείας ταύτης ἦν ἔκπαλαι προσφιλὲς καὶ σεβαστὸν ἐν Ὑδρᾷ, ἀνέδειξε δ' αὐτὸ προσφιλέστερον καὶ σεβαστότερον ὁ Ἀντώνιος Κριεζῆς διὰ τῆς ἀρετῆς, τῆς ἀξιοπρεπείας, τοῦ ἐν ταῖς ἐθνικαῖς ἀνάγκαις δυσπαραμίλλου πατριωτισμοῦ καὶ τῆς ἐν ταῖς ναυμαχίαις ἀνδρίας, ὡς παρακατιόντες θέλομεν ἰδεῖ.

(β) Παροιμ. Α. 7.

κοινὸν τῇ πολιτείᾳ ἔχοντα, ἀλλ' ὅτι τοῦναντίον ἵνε τὰ κυριώτατα στηρίγματα αὐτῆς. Καὶ ἵνε μὲν ἀληθὲς ὅτι ἐμάνθανον τότε ὀλίγα γράμματα, ἀλλ' ἵνε ἐπ' ἱσῆς ἀληθὲς ὅτι ἐμάνθανον καὶ ἤντλουν ἐκ τῶν σχολείων σωτήρια πρακτικοῦ βίου ἐφόδια, ἥτοι ἐν βῳ μὲν ἥ νε νέοι νὰ ὦσι σώφρονες καὶ εὐπειθεῖς εἰς τοὺς γονεῖς, εὐάγωγοι εἰς τοὺς διδασκάλους καὶ αἰδῆμονες εἰς πάντας ἀδιακρίτως τοὺς πρεσβυτέρους, ὅταν δὲ γείνωσιν ἄνδρες νὰ μὴ ἐμφορῶνται οὐδέποτε ὑπὸ παθῶν ἀγενῶν οὐδ' ὑπὸ δρέξεων φαύλων καὶ ἀδίκων, ἀλλ' ὑπὸ τῆς καθαρᾶς αἰσιοῦς τῆς τιμῆς ἀγάπης, τοῦ ἀγνοῦ τῆς πατρίδος ἔρωτος καὶ τοῦ πρὸς πλήρωσιν τοῦ καθήκοντος ζήλου, ὅταν δὲ τέλος γείνωσι γέροντες νὰ ὦσι τύπος καὶ ὑπογραμμὸς χριστιανικῆς ἀρετῆς.

Τοιαύτης λοιπὸν παιδείας ἔτυχε καὶ ὁ παῖς Ἀντώνιος Κριεζῆς, οὗ ἡ μεγάλη τοῦ νοῦ εὐφυΐα, ἡ μνήμη καὶ ἡ κρίσις ἦσαν ἀσήμεντα ὡς πρὸς τὴν περιβάλλουσαν αὐτὸν σωφροσύνην καὶ χρηστότητα. Καθ' ὅλην τὴν παιδικὴν ἡλικίαν ἀνόμος ἀληθείας ἦν ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ (α).» Τοιαύτην δ' ἀκρίβειαν ἐτήρει εἰς τὸ λέγειν πάντοτε τὴν ἀλήθειαν, ὥστε ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει, οὔτε χάριν ἀστειότητος, ἐψεύδετο. Ὁ χαρακτήρ αὐτοῦ, ὡς φιλαλήθους, ἦν τοσούτῳ γνωστὸς ἐν τῷ σχολείῳ, ὥστε οἱ μαθηταὶ ὁσάκις λέγοντές τι ἤθελον νὰ πιευνθῶσι προσέθετον καὶ ὁ Ἀντώνιος Κριεζῆς λέγει αὐτό.» Πλὴν δὲ τούτων παντοῦ, ὅπου ἂν ἐγένετο συνάθροισις χρηστῶν ὁμηλικῶν, μετὰ σπουδῆς ἔτρεχεν ὁ νεαρὸς Ἀντώνιος. Ἐγένοντο περὶ κα-

(α) Μαλαχ. β'. 6.

λῶν πραγμάτων συνομιλίας ; Ἐκεῖ ὁ Ἀντώνιος. Ἐτύγχανον συναναστροφᾶι πονηραὶ καὶ φαῦλαι ; Ἄφαντος ὁ Ἀντώνιος. Ἐν γένει δέ, ὁμοιάζων τῷ ἀστέρι τῆς αὐγῆς, διέτρεχε τοῦ βίου τούτου τὴν πολυπλόκητα νύκτα παρακολουθῶν τὸν φαινὸν ἥλιον τῆς ἀρετῆς.

Ἐν τούτοις ἡ ἡλικία προὔχῳρει, ὁ δὲ νέος Κριεζῆς, μὴ θεωρῶν πρέπον τὸ νὰ παραμένῃ εἰσέτι ἐν Ὑδρᾷ ἀργὸς καὶ ἐπιθυμῶν βίον ἐνεργητικόν, ἀπεφάσισε νὰ ἐγκολπωθῇ τὸ πατρικὸν αὐτοῦ ἐπάγγελμα, τὴν θαλασσεμπορίαν· δι' ὃ, ἐπιβίβασθεὶς ἐπὶ πλοίου τοῦ πατρὸς τε, ἀπέπλευσε τῆς Ὑδρας πλήρης ἐλπίδων αἰσιωτέρου μέλλοντος.

Ἡ θαλασσεμπορία ἦν τότε τὸ κυριώτερον ἐπάγγελμα, πρὸς ὃ ἐτρέποντο οἱ πλεῖστοι τῶν Ὑδραίων, ἄνευ διακρίσεως κοινωνικῆς τάξεως. Εἶχε δὲ αὕτη ὑψηλότερον ἢ νῦν προορισμόν, διότι ἔνθεν μὲν προητοίμαζε πλοῖα καὶ πλούτη, ἔνθεν δὲ διεμόρφου ἄνδρας γενναίους καὶ περὶ τὰς ναυμαχίας ἐμπείρους διὰ τὸν μέλλοντα ὑπὲρ ἀναστάσεως τοῦ γένους ἡμῶν ἡρωϊκὸν ἀγῶνα. Καὶ τὰ μὲν πλούτη ἤρξατο προετοιμάζουσα καὶ πρότερον μὲν, ἰδίως ὅμως ἀπὸ τῆς περὶ τὰ τέλη τῆς 18ης ἑκατονταετηρίδος ἐκραγείσης πολυκρότου Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως, καθ' ἣν, παραλυθέντος τοῦ τότε ἀκμάζοντος Γαλλικοῦ ναυτικοῦ καὶ ἀποκλεισθέντων τῶν λιμένων τῆς Μεσογείου ὑπὸ σμῆνους Ἀγγλικῶν πυργοβάρων, οἱ τολμηροὶ Ὑδραῖοι ἠγόραζον σῖτον ἐκ Ῥωσσίας καὶ Τουρκίας καὶ διεμετεκόμιζον αὐτὸν θαρρᾶλέως, πλὴν ἀντὶ μεγάλου τῆς ζωῆς αὐτῶν κινδύνου, εἰς Μασσαλίαν, Γένουαν, Λιβόρνον καὶ τινὰς ἄλλας ἀποκεκλεισμένας πόλεις, ἐν

αἷς τὸν ἐπώλουν εἰς λίαν ὑπερόγκους τιμάς· τοὺς δὲ γενναίους καὶ περὶ τὰς ναυμαχίας ἐμπείρους ἄνδρας διέ-
μόρφου διὰ τῶν συνεχῶν συμπλοκῶν, ὥς οὗτοι ἤναγκά-
ζοντο νὰ συνάπτωσι πρὸς τοὺς τότε διαυλακίζοντας τὰς
θαλάσσας ἀπειραρίθμους ἐξ Ἀλγερίας, Τριπόλεως καὶ
Τύνιδος πειρατάς.

Ἐν τοιαύτῃ τινὶ συμπλοκῇ, συμβάσῃ ἐν ἔτει 1811,
ἡχμαλωτίσθη ὑπὸ τῶν αἰφνηδίως ἐπιτεθέντων Ἀλγερί-
νων καὶ μετηνέχθη εἰς Ἀλγερίαν καὶ ὁ Ἀντώνιος Κριε-
ζῆς μετὰ τοῦ πρεσβυτέρου ἀδελφοῦ Ἰωάννου, ἀμφοτέρω
ἐπιβαίνοντες τοῦ πατρικοῦ αὐτῶν πλοίου. Καὶ τὸ μὲν
πλήρωμα τοῦ πλοίου διέταξεν ὁ μπέης τῆς Ἀλγερίας
νὰ ριφθῇ εἰς τὰς εἰρκτάς τοῦ ναυστάθμου, εἰς δὲ τὸν
Ἀντώνιον Κριεζῆν καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἰωάννην, ἐ-
πειδὴ ἐπληροφορήθη ὅτι οὗτοι κατήγοντο ἐξ ἐπισήμου
ἐν Ὑδρᾷ οἴκου, ἐπέτρεψε νὰ μὴ ὤσιν ἐγκεκλεισμένοι ἐν
ταῖς εἰρκταῖς ἀλλὰ νὰ περιφέρωνται ἐλευθέρως περὶ τὸν
ναύσταθμον· ἐπέτρεψε δ' εἰς αὐτοὺς τοῦτο ἀφ' οὗ προη-
γουμένως ὑπεσχέθησαν αὐτῷ ὅτι δὲν ἤθελον δραπετεύσει.
Ἡ ὑπόσχεσις ἐθεωρεῖτο παρὰ τοῖς παλαιοῖς Ὑδραίοις
καὶ τοῦ ὅρκου ἱερωτέρα, ἐγίνωσκε δὲ τοῦτο καλῶς ὁ
Ἀλγερινὸς μπέης καὶ οὐδόλως περὶ τῶν δύο αἰχμαλώ-
των ἀνησύχει.

Ὁ Ἀντώνιος Κριεζῆς, δεκαπενταετῆς μόλις τότε ὢν,
ἔδειξε κατὰ τὸ διάστημα τῆς αἰχμαλωσίας του δείγμα-
τα μεγάλης γενναιότητος, δείγματα, ἐξ ὧν ἠδύνατό τις
νὰ προῖδῃ τὸν μέλλοντα Σαλαμινομάχον. Οὕτω λ. χ. ἐν
ᾧ μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἴστατο παρὰ γωνίαν τινὰ τοῦ ναυ-
στάθμου μετὰ συμπολίτου του, νεανίου ἱκανῶς εὐειδοῦς,

Τούρκος, διαβαίνων ἐκεῖθεν, ἀπεπειράθη νὰ θωπεύσῃ τὸν εὐεῖδῃ νέον. Ἄλλ' ὁ Κριεζῆς, μὴ ἀνεχόμενος τοιαύτην προσβολήν, ἐπέπεσε κατ' αὐτοῦ μετὰ τοσαύτης τῆς ἀγανακτήσεως, ὥστε παρ' ὀλίγον τὸν ἐφόνευσε διὰ τῶν γρονθοκοπημάτων καὶ τῶν λακτισμάτων. Ὅτε δέ, προσκληθεὶς παρὰ τοῦ μπέη πρὸς ἀπολογία, ἠρωτήθη περὶ τοῦ αἰτίου, τοῦ ὠθήσαντος αὐτὸν νὰ προσβάλλῃ τὴν ὑπόληψιν ἐνὸς μουσουλμάνου, ἀπεκρίθη μετ' ἀνυποκρίτου θάρρους: « Ἡμεῖς οἱ Ὑδραῖοι, μπέη μου, εἴμεθα εὐνοοῦμενοι τοῦ καπετὰν πασᾶ καὶ ὥς ἐκ τούτου οὐδεὶς δύναται νὰ προσβάλλῃ τὴν τιμὴν ἡμῶν. Ἐγὼ δέ, δείρας τὸν ἀνάγωγον καὶ φαῦλον ἐκείνον μουσουλμάνον, δὲν ἔπραξα ἄτοπόν τι, καθ' ὅσον ἀπεπειράθη οὗτος νὰ προσβάλλῃ τὴν τιμὴν τοῦ συμπολίτου μου. » Ὁ μπέης, ἀκούσας ταῦτα καὶ ἐκπλαγεὶς διὰ τὸ μέγα θάρρος τοῦ Ὑδραίου νεανίου, ἐδικαίωσεν αὐτόν. — Ἄλλοτε πάλιν συμπλακέντες οἱ Ἀλγερίνοι πρὸς τοὺς Τυνησίους καὶ νικήσαντες αὐτούς, εὗρον μεταξὺ τῶν αἰχμαλωτισθέντων δέκα ὀκτὼ Ἑλληνας, οὓς καὶ ἀπηγχόμισαν. Ὁ Κριεζῆς, διερχόμενος διὰ τοῦ τόπου ἔνθα ἐξετελέσθη ἡ ἀπαγχόνισις καὶ ἰδὼν τὰ πτώματα τῶν ἀτυχῶν ἐκείνων ὁμοφύλων κρεμάμενα, ἔστη καὶ παρετήρει αὐτὰ ὄλος περίλυπος· ἀλλὰ κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην Τούρκός τις, ἰδὼν τοῦτο τῷ εἶπε μετὰ περιφρονήσεως. « Τί παρατηρεῖς αὐτούς, βρέ γκισαούρη; Αὖριον θὰ λάβῃς καὶ σὺ τὴν αὐτὴν τύχην. » Δὲν ἀπηγοῦντο ἄλλοι λόγοι, ἵνα ἐρεθίσωσι τὸν λίαν φιλότιμον Κριεζῆν· τὸ αἶμα ἀνῆλθεν εἰς τὴν κεφαλὴν του, ὡς κεραυνὸς δ' ἐπιπεσὼν οὗτος τὸν ἀφῆκεν ἡμιθανῆ.

Ἐκτὸς τούτων ὁ Κριεζῆς ἔδειξεν ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ του καὶ τὸν εὐαγγελικὸν χαρακτῆρα τῆς φιλαδελφίας, χαρακτῆρα, δι' ὃν οἱ τὸ καλὸν πάντοτε θαυμάζοντες καὶ τιμῶντες ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἐξ ἅπαντος ἤθελον ἀποθεῶσαι αὐτὸν καὶ τὸν τάξει παρὰ τὸν Κάστορα καὶ τὸν Πολυδεύκην· διότι, ἐκδοθέντος σουλτανικοῦ διατάγματος διατάσσοντος νὰ ἐλευθερωθῶσι διὰ κλήρου οἱ ἡμίσεις τῶν αἰχμαλώτων καὶ λαχόντος τοῦ κλήρου ἐπ' αὐτόν, προετίμησε νὰ διαμείνη ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ, ἵνα ἐλευθερωθῇ ὁ ἀδελφός του Ἰωάννης, ὡς πρεσβύτερος καὶ νευμφευμένος.

Λυτρωθεὶς ἐπὶ τέλους καὶ αὐτὸς μετὰ τριετῇ αἰχμαλωσίᾳ, ἐπανῆλθεν εἰς Ὑδραν καὶ ἐπεδόθη αὐθις εἰς τὸ πρότερον αὐτοῦ ἐπάγγελμα, τὴν θαλασσεμπορίαν· διακριθεὶς δ' ἐν αὐτῇ διὰ τῆς μεγάλης δραστηριότητός του, τῆς εὐσταθείας τοῦ χαρακτῆρος, τῆς συνέσεως, καὶ ἰδίως τῆς ἀπαραδειγματίστου τιμιότητος, ἐτιμήθη καθ' ὑπερβολὴν παρ' ἀπάντων τῶν συμπολιτῶν αὐτοῦ, ὅτε δ' ἀπεφάσισε βραδύτερον νὰ νυμφευθῇ ἀπήλαυσε τιμῆς, ἧς ὀλίγοι ἀληθῶς τῶν βροτῶν ἀξιοῦνται ἐν τῇ ἑαυτῶν πατρίδι. Ἦν τότε διοικητὴς ἡ ζ α μ π ί τ η ς, ὡς ἐλέγετο, τῆς Ὑδρας, ὁ περίπυστος Γεώργιος Δ. Βούλγαρης μπέης, ἀνὴρ ῥέκτης, πρῶτος εἰσαγαγὼν εἰς αὐτὴν διὰ τῆς δραστηριότητος καὶ τῆς σιδηρᾶς καὶ ἀκάμπτου θελήσεως τὴν ἔ ν ν ο μ ο ν τ ά ξ ι ν, τὸ πρῶτιστον καὶ τιμιώτατον τοῦτο ἀγαθόν, τὸ λίαν ἀναγκαῖον ἐκάστη πολιτεία, ἀντὶ τῆς ἐπικρατούσης τότε οἰ κ τ ρ ᾶ ς ἀ ν α ρ χ ί α ς, τὴν σ ῶ φ ρ ο ν α ἐ λ ε υ θ ε ρ ί α ν ἀντὶ τῆς α ὕ θ α ι ρ έ τ ο υ ἀ κ ο λ α σ ί α ς, τὴν λ α ο σ ῶ τ ε ι -

ραν φιλοπονίαν ἀντὶ τῆς βροτολοιγοῦ ὁ-
κνηρίας καὶ τέλος τὴν αὖστηράν οἰκονο-
μίαν καὶ λιτότητα ἀντὶ τῆς παμφάγου πο-
λυτελείας, ἣν κατέστειλεν ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν
ιδίων αὐτοῦ συγγενῶν. Τοῦ μεγαθύμου λοιπὸν καὶ με-
γατίμου τούτου ἀνδρὸς τὴν θυγατέρα Κυριακούλαν, νεά-
νιδα, τυχούσαν λίαν ἐπιμεμελημένης ἀγωγῆς καὶ κεκο-
σμημένην πολλοῖς προτερήμασι, φυσικοῖς τε καὶ ἐπι-
κτήτοις, ἔλαβε σύζυγον ὁ Ἀντώνιος Κριεζῆς καὶ συν-
έζησε μετ' αὐτῆς ἐν παραδειγματικῇ χριστιανικῇ ἀ-
γάπῃ καὶ ἁρμονίᾳ γενόμενος ἀληθῶς ἀξιομίμητον πα-
ράδειγμα ἐναρέτου συζυγικοῦ βίου.

Ἀλλὰ τέλος ἐπέστη ἡ ὥρα, καθ' ἣν ἡ θεία πρόνοια
ἔμελλε νὰ δοξάσῃ τὸν Κριεζῆν καὶ ν' ἀποθανάτισῃ τὸ
ὄνομα αὐτοῦ. Ἡ θεὰ ἐλευθερία, ἐγερθεῖσα κατὰ τὸ ἔαρ
τοῦ 1821 ἔτους ἀπὸ τῶν προγονικῶν τάφων λαμπρὰ καὶ
ἀκτινοβόλος, ὥς οὐράνιος ἄγγελος, ἐκάλεσε βροντώδῃ τῇ
φωνῇ περὶ ἑαυτὴν ἐν Ἑλλάδι ἅπαντα τὰ τέκνα τῆς εἰς
τὴν θείαν ἐκείνην φωνὴν ὑπακούσαντες καὶ οἱ τῆς Ὑ-
δρας οἰκοκυραῖοι καὶ πλοίαρχοι, ἐν οἷς καὶ ὁ Ἀντώνιος
Κριεζῆς, ἐγγεγραμμένος ὢν, τῇ κατηχήσει τοῦ Η.
Χρυσοσπάθῃ, ἐν τῷ μητρώῳ τῶν μελῶν τῆς φιλικῆς ἐ-
ταιρίας ἀπὸ τοῦ ἔτους 1818, συνῆλθον ἄνθρωποι ἐν τῷ ναῷ
τῆς Θεομήτορος, ὅπως περὶ τοῦ πρακτέου σκεφθῶσι. Με-
τὰ πολὺν χρόνον δὲ συνδιάσκεψιν ὁμοφώνως ἀπεφάσισαν νὰ
ἀναπετάσωσι τὴν ἱεράν τῆς ἐλευθερίας σημαίαν καὶ νὰ
συναγωνισθῶσιν ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν,
ἀφ' οὗ ὅμως πληροφορηθῶσι, διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον, ἂν τὸ
μέγα καὶ παράβολον τῆς ἐθνεγερσίας ἐπιχειρήμα, τὸ
ἐν ταῖς παραδουναβίοις ἡγεμονίαις πολυκρότως κατ' αὐ-

τάς ἐκδηλωθέν, ἦν ὄντως ἐθνικὸν καὶ ἐπὶ ἐδραίων βάρσεων ἐρείδετο. Ἐν τούτοις ἄσ η μ ό ς τ ι ς πλοίαρχος, Ἀντώνιος Οἰκονόμου καλούμενος, δημαγωγὸς δεινότατος, ναυαγῆσας ἐν τῷ στενῷ τῶν Ἡρακλείων στηλῶν καὶ μὴ δυνάμενος ἕνεκεν ἐλλείψεως χρημάτων νὰ ναυπηγήσῃ ἕτερον πλοῖον, ἐπεχείρησε, ἠὲ χωρὶς νὰ περιμελήνῃ ποσῶς τὴν ὀριστικὴν τῶν οἰκοκυραίων ἀπόφασιν, ν' ἀναστατώσῃ, ὑπὸ τὸ πρόσχημα τοῦ πατριωτισμοῦ, τὸν ὄχλον, ὅπως ἐπωφεληθῇ ἐκ τῆς ἀναστατάσεως ταύτης· δι' ὃ συγκεντρώσας ἀφ' ἑνὸς μὲν περὶ ἑαυτὸν δι' ἀπατηλῶν ὑποσχέσεων πλείστους ἀέργους ναύτας, βαρέως φέροντας ἐπὶ τῇ ἀπό τινος, ἐπ' ἐλπίδι ἐκρήξεως τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, ἐπικρατούσῃ μεγάλῃ ἐμπορικῇ ἀπραξίᾳ, παραγαγαγὼν δ' ἀφ' ἑτέρου τὸν ζωηρὸν νεανίαν Γκίκαν, υἱὸν τοῦ πλουσίου εὐπατρίδου Θεοδώρου Γκίκα, καὶ τινας ἐν Ὑδρᾷ ἐμπορευομένους Πελοποννησίους, τῇ μὲν 27 Μαρτίου κατέλαβε διὰ στάσεως τὸ διοικητήριον καὶ, ἐγκατασταθεὶς ἐν αὐτῷ, ὀχυρωθέντι καλῶς διὰ πυροβόλων, ἀνέλαβεν αὐθαιρέτως τὴν τοπικὴν τῆς νήσου διοίκησιν, τῇ δ' ἐπιούσῃ, προκαλέσας νέαν ὀχλαγωγίαν, ἠνάγκασε τοὺς ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Λαζάρου Κουντουριώτου συνελθόντας οἰκοκυραίους νὰ καταθέσωσι πρὸς ἑξοικονόμησιν δῆθεν τοῦ πενομένου ὄχλου τριάκοντα χιλιάδας διστήλων, ἑξ ὧν τὰς μὲν εἰκοσιν ἑξ διένειμεν εἰς τὸ ἐπευφημοῦν αὐτὸν πλῆθος, τὰς δ' ὑπολοίπους τέσσαρας μετέφερε λάθρα εἰς τὸν ρῖκον αὐτοῦ πρὸς ἰδίαν χρῆσιν. Ἐν γένει δ' ἤρξατο μετὰ τὴν διανομὴν τῶν χρημάτων, πεποιθὼς εἰς τὴν ἰσχὺν τοῦ περιστοιχίζοντος αὐτὸν ὄχλου, νὰ φέρῃται ἀγερῶχος καὶ ἰ-

ταμῶς πρὸς ἅπαντας τοὺς οἰκοκυραίους, οὓς ἐχλεύαζε καὶ ἴσους τῷ μηδενὶ ἐθεώρει.

Καὶ ὁ μὲν Οἰκονόμος τοιαῦτα τότε ἐν Ὑδρα διέπραττεν, ἐξορύττων ἀνεπαισθήτως τὸν βόθρον, ἐν ᾧ ἀναποδράστως ἔμελλε μετ' ὀλίγον νὰ ἐμπέσῃ. Οἱ δὲ παρ' αὐτοῦ ὡς ἀφιλοπάτριδες κατηγορούμενοι οἰκοκυραῖοι καὶ πλοίαρχοι, συνεχῶς καὶ ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ἐπιδείξεως συνερχόμενοι, συνεσκέπτοντο μετὰ μεγάλου τοῦ ἐνδιαφέροντος περὶ τοῦ παραδόλου τῆς ἐθνεγερείας ἐπεχειρήματος. Ὀλίγας δὲ μετὰ τὴν στάσιν τοῦ ὄχλου ἡμέρας, ἦτοι τῇ 15 Ἀπριλίου, ἡμέρᾳ λίαν ἀξιομνημονεύτῳ, ἰδόντες ὅτι τὰ πάντα ἦσαν ἑτοιμα καὶ πῶς εὐνοϊκά, διὰ πανδήμου ἐν τῷ ναῷ τῆς Θεομήτορος παρακλήσεως καὶ δοξολογίας κατεβίβασαν ἐκ τοῦ διοικητηρίου τὴν Ὀθωμανικὴν σημαίαν καὶ ἀνεβίβασαν, διὰ τῆς χειρὸς τοῦ ἀειμνήστου ἀρχιεπισκόπου τῆς νήσου Γερασίου, τὴν τῆς πολυποθῆτου ἐλευθερίας ἐν μεγίστη πομπῇ καὶ ὑπὸ τὸν ἀκατάπαυστον κανονοβολισμὸν ἀπάντων τῶν ἐν τῷ λιμένι πλοίων. (α)

Μετὰ τὴν ἐπίσημον, οὕτως εἰπεῖν, ἐπανάστασιν τῆς Ὑδρας, ἣν ὀλόκληρος ὁ Ἑλληνικὸς κόσμος ἐχειροκρότησεν, οἱ οἰκοκυραῖοι ἐθεώρησαν ἀπολύτως ἀναγκαῖον πρὸς εὐόδωσιν τοῦ ἀρξαμένου ἀγῶνος τὸ ν' ἀφαιρέσωσι διὰ τῆς βίας τὴν ἀρχὴν ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ Οἰκονόμου· πέντε ὅθεν τολμηταὶ Ὑδραῖοι, ὁ Θεόφιλος Δρένγας, ὁ ἀτρόμητος πλοίαρχος Λάζαρος Παναγιώτας, ὁ τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα μετέπειτα ἐν ταῖς ναυμα-

(α) σελ. 115 — 119 τῆς ὑφ' ἡμῶν συγγραφείσης Ἱστορίας τῆς νήσου Ὑδρας.

χίαις διαπραξάμενος πλήν τὸ παράπαν νῦν, ὡς μὴ ὤφειλε, λητμονηθείς, καὶ δύω ἕτεροι, ὧν τὰ ὀνόματα ἀγνοοῦμεν, ὥρμησαν τῇ 12 Μαΐου εἰς τὸ διοικητήριον, ἵνα συλλάβωσι τὸν Οἰκονόμον. Ἀλλ' οὗτος, ὀχυρωμένος ὢν ἐν αὐτῷ μετὰ τινων συγγενῶν του, ἐνόησε τοῦτο· δι' ὃ τὸν μὲν Θεόφιλον Δρέντζαν ἐφόνευσε, τὸν δὲ Λάζαρον Παναγιώταν ἐτραυματίσε καὶ τοὺς δύω ἄλλους ἔτρεψεν εἰς φυγὴν.

Κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ἔδειξεν ὁ Ἀντώνιος Κριεζῆς μεγάλην γενναιότητα, καθ' ὅσον, ἰδὼν ὅτι ἡ κατὰ τοῦ Οἰκονόμου ἐπίθεσις ἀπέτυχεν, ὥρμησεν ἀμέσως μετ' ἀκατασχέτου θάρρους ὡς λέων κατ' αὐτοῦ καὶ τὸν ἐπολιόρκησεν ἐντὸς τοῦ διοικητηρίου, ἐναντίον τοῦ ὁποίου ἤρξατο νὰ πυροβολῇ. Πλήν οὗτος, καλέσας δις ἐκ τῶν θυρίδων εἰς βοήθειαν τὸν ὄχλον, πρὸς ὃν μάλιστα εἶπε «Βοηθήσατέ με διὰ μίαν ὥραν καὶ δίδω εἰς ἕκαστον ἕκατὸν τάλληρα» καὶ ἰδὼν ὅτι ἐλάχιστον μόνον μέρος ὑπήκουσεν εἰς τὴν πρόσκλησίν του, κατῳρῆσεν ἐπιδεξιῶς νὰ δραπετεύσῃ μετὰ τῶν σωματοφυλάκων του ἐκ τοῦ διοικητηρίου· ὁ Κριεζῆς μετὰ τὸν περὶ αὐτὸν ὀλίγων τὸν κατεδίωξε μετὰ μεγάλης τῆς ἐπιμονῆς, προφθάσας δ' αὐτὸν κάτωθι τῆς οἰκίας τοῦ Γεωργίου Γκιώνη τὸν ἐπυροβόλησεν εἰς ἀποστάσιν δέκα βημάτων ἄνευ ἀποτελέσματος. Τότε προσέδραμον εἰς βοήθειαν τοῦ ριψοκινδυνεύοντος Κριεζῆ ὁ Γ. Σαχτούρης, ὁ Ἀναστάσιος Τσαμαδός, ὁ Ἐμμανουὴλ Τουμπάζης καὶ τινες ἄλλοι ἐπίσημοι πλοίαρχοι μεθ' ἱκανῶν ἀνδρῶν, οἵτινες καταδιώκοντες καὶ αὐτοὶ τὸν Οἰκονόμον τὸν ἠνάγκασαν νὰ καταφύγῃ διὰ διαφόρων

ἔδωκ' εἰς τὴν συνοικίαν «Καμίνια» ἀλλ' ἐν τῷ ἐκεῖ ὀμωμόνῳ ὀρμίσκῳ εὐρὺν οὗτος ἐλλιμενισμένην τὴν ἡμιολίαν τοῦ Ἑρμανουὴλ Τουμπάζη, τυχοῦσαν τότε ἄνευ ναυτῶν, ἐπέβη αὐτῆς καὶ ἀνεχώρησεν. Ὁ Τουμπάζης, ἰδὼν ἄρπαγεῖσαν τὴν ἡμιολίαν του, εἰσῆλθε κατεσπευσμένως εἰς τὸ πλοῖον τοῦ Ἰωάννου Ζάκα καὶ ἐξέπλευσε πρὸς καταδίωξιν τοῦ ἄρπαγος, ὅστις, κατανοήσας ὅτι πᾶσα ἀντίστασις θὰ ἦτο αὐτόχρομα ματαιοπονία, κατέλιπε τὴν ἡμιολίαν πλέουσιν καὶ, ἀποβάς διὰ λέμβου εἰς τὸν πρὸς τὰ βορειανατολικά τῆς Ὑδρας κείμενον Παλαμιδᾶν, ἀνῆλθε μετ' εὐαρίθμων σωματοφυλάκων εἰς τὸ ὑπὲρ αὐτὸν ἀνυψούμενον ἀπότομον ὄρος ὅπως ὑπερασπισθῇ ἑαυτὸν· πλὴν πολιορκηθεὶς καὶ ἐκεῖ ὑπὸ τοῦ Κριεζῆ, Σαχτούρη κλπ. παρεδόθη καὶ ἀπεπέμφθη αὐθιμερὸν εἰς Πελοπόννησον. Σημειωτέον δ' ὅτι πρὸ τῆς ἀποπομπῆς πάντες σχεδὸν οἱ πολιορκήσαντες αὐτὸν προέτεινον τὸν ἄμεσον φόνον του, μόνος δ' ὁ Κριεζῆς ἀντέτεινεν ἰσχυρῶς κατὰ τῆς προτάσεως ταύτης ὡς παρασπόνδου καὶ ἀγενοῦς.

Μετὰ τὸ ἀξιοσημείωτον τοῦτο γεγονός ἐσπευσεν ὁ πλήρης ἐνθουσιασμοῦ Κριεζῆς νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὸν ὑπὲρ τῶν ὅλων ἱερὸν ἀγῶνα· δι' ὃ, ὀπλίσας καλῶς τὸ εὐπαγὲς πλοῖόν του καὶ πληρώσας αὐτὸ γενναίων ναυτῶν, ἐτάχθη ὑπὸ τὸν τότε ναύαρχον τῆς πατρίδος αὐτοῦ Ἰάκωβον τὸν Τουμπάζην καὶ ἐξέπλευσε μετὰ τῶν μεγαλότολμων συμπολιτῶν του κατὰ τῶν τυράννων φόνον καὶ κῆρα κατ' αὐτῶν φέρων.

Ἐκτοτε ἄρχονται τὰ κατὰ θάλασσαν ἡρωϊκά κατορθώματα τοῦ Κριεζῆ· δὲν ὑπῆρξε σχεδὸν θαλάσσιος

ἐκστράτεια, ἐν ᾗ δὲν παρευρέθη, δὲν συνεκροτήθη ναυ-
μαχία, ἐν ᾗ δὲν ἡγωνίσθη γενναίως καὶ δὲν διέ ρεψεν
ἐπ' ἀπικραδειαγματούστῳ ἀνδρίᾳ. Πανταχοῦ καὶ πάντοτε,
παρακολουθῶν πιστὸς συναγωνιστῆς καὶ συγκινδυνεύ-
της καὶ συννικήφόρος κατ' ἀρχὰς μὲν τὸν ναύαρχον Ἰά-
κωβον τὸν Τούμπάξην, ἀκολουθῶς δὲ τὸν παράλαβόντα
παρ' αὐτοῦ τὴν ναύαρχίαν Ἀνδρέαν τὸν Μιαούλην μετὰ
τοῦ Παναγιώτα, τοῦ Τσαμαδοῦ, τοῦ Σαχίνη, τοῦ Πι-
νότση, τῶν Ῥαφαήλ, τοῦ Ζάκα, τοῦ Αἰλεχοῦ, τοῦ Φώ-
κα καὶ τινων ἄλλων ἐκλεκτῶν τοῦ Ὑδραϊκοῦ στόλου
πλοιάρχων, ἐτάσσέτο ἀείποτε ἐν ταῖς ναυμαχίαις ἐκεῖ,
ἐνθα ὁ κίνδυνος ἀνεφαίνετο μεγαλείτερος καὶ φοβερώτε-
τερος, ἐνθα δεινότερον ἐδρόντων τὰ πυροβόλα, ἐνθα τα-
χύτερον ἐξηρεύγετο ἀπὸ τῶν χαλκίνων στομάτων τὸ πῦρ,
ἐνθα πυκνότερος ἡγείρετο ὁ καπνὸς καὶ συνεχέστερος
καὶ τρομερώτερος ἠκούετο ὁ τῶν σφαιρῶν συριγμός. Πλὴν
ἐκ τῶν ἀπειραρίθμων κατὰ θάλασσαν καταπληκτικῶν
κατορθωμάτων τοῦ Κριεζῆ

«Τί πρῶτον, τί δ' ἑπείτα, τί δ' ὑστάτιον καταλέξω ;»

Ν' ἀπαριθμήσω ἐν ἐκτάσει ἀπάσας τὰς ναυμαχίας,
εἰς ἃς οὗτος παρευρέθη καὶ πάνθ' ὅσα ἐν αὐταῖς διεπρά-
ξατο; Ὡ ! τοῦτο ἵνε δυσχερέστατον· ἐὰν δ' ἐπεχείρουν νὰ
τὸ πράξω θὰ ἔγραφον ἱστορίαν ὀλόκληρον τῶν Ἑλληνι-
κῶν ναυμαχιῶν, διότι, ὡς ἔφθην εἰπὼν, εἰς ὅλας σχεδὸν
τὰς ναυμαχίας παρέστη ὁ ἀνὴρ, πολλὰ ἐν αὐταῖς δια-
πραξάμενος. Διὰ τοῦτο παραλείπω τὴν κατὰ Μάϊον τοῦ
1821 ἐν Ἐρβέσῳ ναυμαχίαν, καθ' ἣν ὁ ἐκ Φαρῶν ἄν-
δρεὺς Δημήτριος Παπανικολῆς ἐπυρπόλησε τὸ ὁρμα-
νικὸν δίκροτον· δὲν μνήμονεύω τὴν ἐν Τσαγκλείῳ τῇ 9

Ἰουλίου 1821 συγκροτηθεῖσαν· ἀποσιωπῶ τὴν ἔξω τῶν Πατρῶν τῇ 20 Φεβρουαρίου 1822 γενομένην, καθ' ἣν ἀληθῶς ὡς δεξιὸς βραχίον τοῦ Μιαούλη ἐν μέσῳ τῶν συριζουσῶν σφαιρῶν καὶ τοῦ πυκνοῦ καπνοῦ κατὰ τῶν ἐχθρῶν ἐναυμάχει ὁ Κριεζῆς· δὲν ἀναφέρω τὴν κατὰ τὴν 15 Ἀπριλίου 1823 ὑπὸ τὸν Ἀθωνα, οὐδὲ τὴν κατὰ τὴν 11 Σεπτεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους κατὰ τὸ Ἀρτεμίσιον λαβοῦσαν χώραν, καθ' ἣν, τρέψας εἰς φυγὴν ἐχθρικὴν φρεγάταν, ἔσωσε τὸν κινδυνεύοντα πυρπολιστὴν Νικόδημον· παρατρέχω τὴν συγκροτηθεῖσαν ναυμαχίαν τῇ 3 Ἰουλίου 1824 εἰς τὰ καταστραφέντα ἠρωϊκὰ Ψαρά πρὸς ἐκδίκησιν καὶ ἱκανοποίησιν αὐτῶν, ὡς καὶ τὰς γενομένας τὸν Αὐγούστον 1824 μεταξὺ Κῶ καὶ Ἀλικαρνασσοῦ, τὸν Σεπτέμβριον 1824 ἐν Ἰκαρία, τὴν 24 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς καὶ ἔτους μεταξὺ Χίου, Μελαίνης ἄκρας (Καραμπουρνᾶ) καὶ Μιτυλήνης, καὶ τὴν 1 Νοεμβρίου 1824 μεταξὺ Ἀστυπαλαίας καὶ Κεφάλου. Ἐπ' ἴσης παραλείπω τὴν λαβοῦσαν χώραν ἐν Σούδα τὴν 11 Ἀπριλίου 1825, καθ' ἣν μάλιστα ἰδὼν ὁ Κριεζῆς ἔξω τοῦ λιμένος βρίκιον Τουρκικὸν περιπλέον τὸ κατεδίωξε, τὸ προέλαβε καὶ τὸ ἠνάγκασε νὰ ἐξοκείλῃ· δὲν ἀναφέρω δὲ καὶ τὰς συγκροτηθείσας τῇ 17 Ἀπριλίου 1825 πρὸ τῆς Σούδας, τῇ 21 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἔξωθεν τῆς Μεθώνης, τῇ 30 ἰδίου μηνὸς αὐθις ἐν Μεθώνῃ, τῇ 2 Ἰουνίου 1825 ἔξω τῆς Σούδας, τῇ 3 ἰδίου μηνὸς ἐπ' ἴσης ἔξω τῆς Σούδας, τῇ 15 τοῦ αὐτοῦ παρὰ τὰ Κύθηρα, καθ' ἣν ναυμαχίαν συνέλαβεν ὁ Κριεζῆς ἐχθρικὴν λέμβον, περιέχουσιν τριάκοντα Τούρκους, τῇ 16 Ἰανουαρίου 1826 μεταξὺ Κρουνερίου, Ἀν-

τιβήριου καὶ Ἀράξου (Πάπα), τῇ 23 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἐν Μεσολογγίῳ, πρὸ τοῦ Βασιλαδίου, καθ' ἣν ναυμαχίαν ὁ Μιαούλης μετὰ τῆς ὑπ' αὐτὸν μοίρας κατεδίωξε τὸν ἐχθρὸν μέχρι τῆς Κυλλήνης (Γλαρέντζας), τῇ 28 Αὐγούστου 1826 περὶ τὴν Μιτυλήνην, τῇ 29 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς παρὰ τὴν Φώκαιαν ἄκραν καὶ τῇ 25 Σεπτεμβρίου τοῦ ἰδίου μηνὸς καὶ ἔτους ἔξω τῆς Μιτυλήνης. Ὡσαύτως δὲν μνημονεύω τὰς ἐν τῷ λιμένι τοῦ Βόλου κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1827 γενομένης ναυμαχίας, καθ' ἣς ὁ Κριεζῆς, διορισθεὶς παρὰ τοῦ ἀειμνήστου Ἀστιγγοῦ προσωρινὸς διοικητὴς (α) τῆς ἐκεῖ σταθμευούσης Ἑλληνικῆς μοίρας, ἔδειξεν ἀπαραδειγμάτιστον γενναϊότητα, καθ' ὅσον καὶ δύο ἐχθρικοὺς ἡμιολίας ἐξ ἐφόδου ἐκυρίευσεν

(α) Ἴδου τὸ ἔγγραφο τοῦ διορισμοῦ του :

«Γενναϊότατε Κ. Κύρ Γιαζῆ !

«Διὰ τούτου τοῦ γράμματος εἴσθε διωρισμένοι νὰ λάβητε εἰς τὴν ὁδηγίαν σας τὴν Κορθέτταν Θεμιστοκλῆς καὶ τὴν Γολέταν Παναγίαν καὶ νὰ κυττάξητε τὴν πολιορκίαν τοῦ Κόλφου τοῦ Βόλου ἕως τὴν ὥραν ὅπου θέλει λάβετε ἄλλην διαταγὴν ἀπὸ τὸν Ἀρχιναύαρχον Λόρδ Κοχράν· πιθανὸν νὰ ἔκβῃ ὁ ἐχθρικός στόλος μετὰ εἴκοσι ἡμέρας ὅπου θέλει ἐλθῇ εἰς ταῦτα τὰ μέρη, εἴσθε λοιπὸν διαταγμένοι νὰ πάρητε ὅλα τὰ ἀναγκαῖα μέτρα εἰς τὴν ὑποταγὴν σας διὰ νὰ ἀποφύγητε τὸν κίνδυνον, πρέπει νὰ ἔχητε μίαν κοινωνίαν μὲ Σκίαθον καὶ Σκόπελον διὰ νὰ ἀπομακρυνθῇτε ἀπὸ τὸν Κόλφον, ὅταν μάθῃτε τὰς εἰδήσεις τοῦ ἐρχομοῦ του, θέλετε πάρειν ἕως εἰς τὸν καιρὸν ὅπου θὰ κρατηθῇ ἡ πολιορκία σας κάθε

καὶ ἑπτὰ φορτηγὰ πλοῖα, φέροντα τροφὰς διὰ τὸ στρα-
τόπεδον τῶν Ἀθηναίων, κατέλαβε καὶ εἰς ἀπόστασιν βο-
λῆς πυροβόλου προσορμισθεὶς πρό τινος κανονοστασίου,
ἐπὶ τῆς ἄκρας τῆς εἰσόδου τοῦ λιμένος τοῦ Βόλου κει-
μένου, κατέστρεψεν αὐτὸ ὀλοσχερῶς διὰ τοῦ συνεχοῦς
καὶ ἐπιτυχοῦς κανονοβολισμοῦ· διὰ τὸν αὐτὸν λόγον πα-
ρατρέχω πολλὰς ἄλλας ναυμαχίας, ἐν αἷς ὁ Κριεζῆς
μετ' ἀπαραιμίλλου ἡρωϊσμοῦ ἡγωνίσθη καὶ ἐν πολλοῖς
διέπρεψε. Θέλω δὲ μνημονεύσει μόνον ὀλίγας τινάς, ἐξ
ᾧ ἡλίου φαεινότερον γενήσεται τοῖς πᾶσι καταφανῆς
ἢ καταπληκτικὴ τοῦ ἐξαιρέτου ἀνδρὸς ἀνδρία καὶ ἡ
περὶ τὰς ναυμαχίας ἐμπειρία.

Κατὰ τὸ ἔτος 1822 τὸ Ναύπλιον, στενωῶς διὰ ξηρὰς
τε καὶ θαλάσσης ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων πολιορκούμενον, ἐ-
κινδύνευε νὰ παραδοθῇ. Τοῦτο γινώσκων ὁ τὰ παράλια
τῆς δυτικῆς Ἑλλάδος παραπλέων τότε καπετὰν πασᾶς,
ἀπέπλευσεν ἐκεῖθεν καὶ διηυθύνετο πρὸς τὸν Ἀργολικὸν
κόλπον ἵνα ἐπισιτίσῃ τὸ Ναύπλιον. Ἡ ἐπισίτισις τῆς
πόλεως ταύτης ἤθελεν ἐπενέγκει πολλὰς ὀλεθρίας συ-
νεπείας, ἐν γένει δ' ἐξ αὐτῆς ἐξήρτητο ἡ τύχη τῆς Ἑλ-
ληνικῆς ἐπαναστάσεως· ἐὰν τὸ Ναύπλιον ἐτροφοδοτεῖτο

•καράβι ὁποῦ θελήσει νὰ ἔμβῃ εἰς τὸν Κόλπον τοῦ Βόλου
ἢ τῆς Εὐρίπου.

•Λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ ᾔμαι μὲ ὄλον τὸ σέβας εἰλικρι-
νῆς δοῦλός σας.

»Ο Διοικητὴς τῆς Καρτερίας καὶ Ναύαρχος τῆς πολιορκίας Εὐρί-
που καὶ Βόλου

«ΦΡΑΝΚ ΑΝΝΕ ΧΑΣΤΙΓΞ.

Ἐκ τῆς Καρτερίας 11 Ἀπριλίου 1827.

•ἄντικρυ τῶν Τριχέρων.»

τότε, ἐματαιοῦτο ἐξ ἅπαντος ἡ ἔδρα καὶ ἡ σύστασις Ἑλληνικῆς κυβερνήτεως πρὸς σκοπίμον διεύθυνσιν τῆς ἐπαναστάσεως, ἐκινδύνεον νὰ καταστραφῶσιν αἱ Σπέτσαι, ὁ δὲ ἄγων ἐπερατοῦτο ἔκτοτε. Διὰ ταῦτα οἱ Ὑδραῖοι παρεσκευάσθησαν ὅπως διὰ παντὸς τρόπου μεταιώσωσι τὸ σχέδιον τοῦ ἐχθροῦ. Ἐξήκοντα ὄθον πολεμικά πλοῖα, ἐν οἷς καὶ τὸ τοῦ Κριεζῆ, καὶ δέκα πυρπολικά παρέπλεον, ὑπὸ τὸν ναύαρχον Μιαούλην, μεταξὺ Παραπόλας, Ὑδρας καὶ Σπετσῶν ἀναμένοντα τὸν ἐχθρόν. Τῇ 8 Σεπτεμβρίου ἐφάνη οὗτος μακρόθεν, διευθυνόμενος πρὸς τὸν μεταξὺ Ὑδρας καὶ Σπετσῶν πορθμὸν καὶ συνιστάμενος ἐκ τεσσάρων δικρότων, δέκα ὀκτὼ φρεγατῶν καὶ ἐξήκοντα πέντε κορβेटῶν, βρικίων καὶ ἡμιολιῶν. Ἐπὶ τῇ θέᾳ τούτου ὁ Μιαούλης, βλέπων ὅτι ἡ ὑπ' αὐτὸν ναυτικὴ δύναμις ἦν ἀνεπαρκής, ἐνόμισε καλὸν νὰ τὴν ἀντιπαρατάξῃ ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ συνηνωμένην καὶ διέταξε αὐτὴν νὰ πλέῃ οὕτω μεταξὺ τῆς Πελοποννησιακῆς παραλίας καὶ τῶν νήσων Ὑδρας καὶ Σπετσῶν· ἀλλ' ὁ ἐχθρικὸς στόλος, οὖριον ἔχων τὸν ἄνεμον, τόσον ἐπιδεξίως παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν ἐκινήθη, ὥστε, εἰσπλεύσας διὰ τοῦ μεταξὺ Ὑδρας καὶ Σπετσῶν πορθμοῦ εἰς τὸν Ἀργολικὸν κόλπον, ἐπέπεσε κατὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ καὶ τὸν διέσπασεν ἀναγκάσας τὰ μὲν τῶν πλοίων νὰ τραπῶσι βορειανατολικῶς πρὸς τὴν νῆτον Δοκόν, τὰ δὲ πρὸς δυσμὰς κατὰ τὸ μεταξὺ Σπετσῶν καὶ Πελοποννήσου στένόν. Τὸ ἀπροσδόκητον τοῦτο γεγονός κατετάραξεν ἅπαντας, ὁ δὲ Μιαούλης, ἐπιμένων εἰς τὸ ἀρχικὸν αὐτοῦ σχέδιον καὶ καταβιδάσας τὸν ἐρυθρόν του πῖλον μέχρις ὀφρύων (σύνηθες αὐτῷ ἄρ-

γιζομένῳ), ἀνεκρούσατο πρύμναν καὶ ἔπλεε πλησίστιος πρὸς τὴν Πελοποννησιακὴν παραλίαν, διατάξας ἅπαντα τὰ ὑπ' αὐτὸν πλοῖα νὰ τὸν παρακολουθήσωσιν. Ἄλλ' ὁ Κριεζῆς, ἐκλαβὼν τὸ πρὸς ἔνωσιν τῶν πλοίων κίνημα τοῦ ναυάρχου ὡς κίνημα φυγῆς, μελλούσης νὰ καταστήσῃ ἐφικτὴν τὴν δλεθρίαν διὰ τὴν Ἑλλάδα ἐπισίσιν τοῦ Ναυπλίου καὶ δοξάζων ὅτι αἱ λαμπρότεραι τῶν ἐπιτυχιῶν κρύπτονται πολλάκις ὀπισθεν τῆς ἀπελπισίας, ὡς τὰ εὐώδη ἄνθη ἐντὸς ἀόσμων καλύκων, δὲν ὑπήκουσεν εἰς τὸ δοθὲν σημεῖον ἀλλ' ἀνέλαθεν εἰς ἑαυτὸν τὴν βαρεῖαν τῆς μὴ ὑποταγῆς εὐθύνην, μὲ κίνδυνον μὲν τῆς ἰδίας ζωῆς πλὴν πρὸς ὄφελος καὶ σωτηρίαν τῆς ὅλης πατρίδος. Εὕρισκόμενος δὲ τότε μεταξὺ Τρικέρης καὶ Σπετσῶν, ἀλλ' ὑπηνέμως (sottavento) εἰς τὰς Σπέτσας πλησιέστερον, ἔμεινεν ἐν ἀνακοχῇ τῶν ἀρμένων (sopra gabia) καὶ προσεκάλεσε μόνος τὸν ἐχθρὸν εἰς μάχην. Μεγάλη ἀληθῶς ἡ τοῦ ἀνδρὸς τόλμη! Ἄπας ὁ ἐχθρικός στόλος ἐπέπεσε κατ' αὐτοῦ, βοηθουμένου ὑπὸ μόνου τοῦ ὑπὸ τὸν Λεονάρδον Θεοδώρου πυρπολικοῦ, κατὰ τύχην εὐρεθέντος πλησίον του, καὶ προσεπάθει νὰ τὸν τρέψῃ εἰς φυγὴν, ἀλλὰ δὲν τὸ κατώρθωσεν· ὁ Κριεζῆς ἔμενεν ἀκίνητος ὡς βράχος τις ἐν τῷ μέσῳ τῆς θαλάσσης. Αἱ σφαῖραι καὶ οἱ μύδροι ἔπιπτον κατ' αὐτοῦ βροχηδόν, δὲν κατώρθωσαν ὅμως νὰ τὸν μετακινήσωσιν ἐκ τῆς θέσεώς του· ἀλλ' οὐδὲ καὶ νὰ τὸν βλάβῃσι τὸ παράπαν ἡδυνήθησαν, διότι ἡ προστατεύουσα αὐτὸν δύναμις τοῦ Θεοῦ ἐπέσκει αὐτὸν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐν ἡμέρᾳ πολέμου. (α).

(α) Ψαλμ. ρλθ'.

Ὁ ναύαρχος Μιαούλης, ἰδὼν ἀνατραπὲν τὸ σχέδιόν του, ἐστράφη πρὸς τὰ ὀπίσω, κατεδίβασε τὸ σημεῖον τῆς παρακολουθήσεως καὶ ἀνύψωσεν ἕτερον, δι' οὗ προσεκάλει τὸν στόλον ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ. Ἡρχισαν ἤδη οἱ πλοίαρχοι νὰ σπεύδωσιν εἰς βοήθειαν τοῦ ἀγωνιζομένου τὸν ἔσχατον ἀγῶνα Κριεζῆ· πρῶτος πάντων ἀφίκετο ὁ ἐκ Σπεστών Ἀνάργυρος Λεμπέσης, ἅτε πλησιέστερος τῶν ἄλλων ὢν, μετ' αὐτὸν ὁ Ἀνάργυρος Χ. Ἀναργύρου καὶ ὁ Κωνσταντῖνος Λαχανᾶς· ἀκολούθως ἀφίκετο ὁ ναύαρχος Μιαούλης, ὁ Λάζαρος Παναγιώτας, ὁ Γ. Σαχίνης, ὁ Δημ. Μιαούλης (υἱὸς τοῦ ναυάρχου Μιαούλη), ὁ Τσούπας καὶ ὁ Ν. Ῥάπτης, οἵτινες, μέχρι τῆς τετάρτης καὶ ἡμισείας μετὰ μεσημβρίαν γενναίως ναυμαχήσαντες, ἔτρεψαν τὸν Ὀθωμανικὸν στόλον εἰς φυγὴν, ἐκυρίευσαν τέσσαρα τουρκικὰ πλοῖα καὶ κατάρθωσαν νὰ μὴ σιτισθῇ τὸ Ναύπλιον, ὅπερ μετ' ὀλίγον παρεδόθη εἰς τοὺς Ἑλληνας.

Ἀθλον ἔαν τὸ τόλμημα τοῦ Κριεζῆ ἦν κατὰ τὴν περίστασιν ἐκείνην καταλληλότερον τοῦ σχεδίου τοῦ Μιαούλη· τὸ βέβαιον ὅμως ἵνε ὅτι ἐπέτυχε θαυμασίως καὶ ἐπήνεγκε θαυμασὰ ἀποτελέσματα.

Καὶ τοιαῦτα μὲν κατὰ τὴν προεκτεθειῶσαν ναυμαχίαν διεπράξατο ὁ Κριεζῆς. Τῇ δὲ 29 Αὐγούστου 1824, περὶ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου, ἐφάνη ὁ Τουρκικὸς στόλος ἐρχόμενος ἐξ Ἀτταλείας καὶ διευθυνόμενος πρὸς τὸ ἱερὸν τοῦ Διὸς, τὸ νῦν καλούμενον Γέροντα· κατὰ τὴν πορείαν του κατορθώσας οὗτος νὰ θέσῃ ὑπηνέμως τὸν Ἀνδρέαν Μιαούλην, τὸν Γεώργιον Σαχτούρην, τὸν Ἐμμανουὴλ Τουμπάξην, τὸν Ἀναστάσιον Τσαμαδόν, τὸν

Ἀντώνιον Κριεζῆν, τὸν Γεώργιον Σαχίνην, τὸν Θ. Γκιώ-
νην, τὸν Ἰω. Κυριακοῦ, τὸν Λεμπέσην, τὸν Σάντον καὶ
Σπετσιωτικόν τι πλοῖον, οὗ ἄγνοοῦμεν τὸν πλοίαρχον,
ἐπέπεσε κατ' αὐτῶν μετὰ μουσικῶν καὶ βαρβαρικῶν ἀ-
λαλαγμῶν καὶ τοὺς περιέκλεισεν ἐν τῷ μυχῷ τοῦ Γέ-
ροντος. Ἡ θέσις των ἦν δεινотάτη, καθ' ὅσον ἀφ' ἐνὸς
μὲν ἐπολεμοῦντο πανταχόθεν ὑπὸ τῶν πολυαρίθμων πλοίων
τῶν ἐχθρῶν ἀφ' ἐτέρου δὲ δὲν ἠδύναντο νὰ προσδοκῶσι
καὶ ταχεῖαν τινὰ βοήθειαν παρὰ τοῦ λοιποῦ στόλου των,
ἐσκόρπισμένον ὄντος ἐκτὸς τοῦ μυχοῦ εἰς μεγάλην ἀπό-
στασιν. Πλὴν ὁ Κριεζῆς, ὁ Τουμπάξης καὶ ὁ Γκιώ-
νης, κατιδόντες τὸ μέγεθος τοῦ κινδύνου, ἐν ᾧ διετέλυν,
ἔρρῶσαν τὸν περὶ τῶν ὅλων κύβον καί, διασχίσαντες
παραδόλως τὰς πολλαπλᾶς γραμμὰς τῇ περιστοιχίζοντος
αὐτῶς Βυζαντινῆ, Αἰγυπτιακῆ καὶ Τυνησίᾳ στόλῃ, ἐξῆλ-
θον ἐν μέσῳ ἀστραπῶν καὶ βροντῶν ἐκ τοῦ κινδύνου καὶ
ἐτέθησαν προσηνέως τῷ ἐχθρῷ. Τότε ὁ Κριεζῆς, προσ-
λαβὼν τρία παρατυχόντα ἔξω τοῦ μυχοῦ πυρπολικά, τὸ
τοῦ Α. Πιπίνου, τὸ τοῦ Ἰω. Ματρώζου καὶ τὸ τοῦ Α.
Μουσοῦ ἐπετέθη ἐκ τῶν ὀπισθεν κατὰ τοῦ Τουρκικοῦ
στόλου. Ὁ ἐχθρὸς φοβηθεὶς ἐτρέπη ἐν ἀκαρεῖ εἰς αἰ-
σχρὰν φυγὴν· καὶ ὁ μὲν Μιαούλης μετὰ τῶν περικεκλει-
σμένων πλοιάρχων ἐσώθη ἐκ τοῦ κινδύνου, τὰ δὲ ῥη-
θέντα τρία πυρπολικά, συνοδευόμενα ὑπὸ τοῦ πολεμικοῦ
πλοίου τοῦ ἀκαμάτου Κριεζῆ, ἐξηκολούθουν καταδιώ-
κοντα τὸν ἐχθρικὸν στόλον. Ὁ Πιπίνος, πλησιάσας ἐχ-
θρικόν τι πλοῖον ὅπως πυρπολήσῃ αὐτό, ἐπληγώθη βα-
ρέως, καέντος τοῦ πυρπολικοῦ ματαίως αὐτοῦ δὲ σω-
θέντος ὑπὸ τοῦ πλοίου τοῦ Κριεζῆ· τὰ αὐτὰ περὶπου ἔ-

παθον ὃ τε Ματρόζος καὶ ὁ Μουσοῦ. Ἐμεινε λοιπὸν τῆ πλοῖον τοῦ Κριεζῆ μόνον ἐν μέσῳ τοῦ ἐχθροῦ, ὅστις ἰδὼν τοῦτο, τὸ περιεκύκλωσε πανταχόθεν καὶ προσεπάθει νὰ τὸ συλλάβῃ αὐτανδρον· ἀλλ' ὁ Κριεζῆς, ἔχων τοὺς ναύτας τῶν καέντων τριῶν πυρπολικῶν, εἰς ἑννεήκοντα ἀνερχομένους, καὶ πλήρωμα ἕξ ὀγδοήκοντα ἀνδρῶν συνιστάμενον, ἐναυμάχει μετὰ μεγάλης ἀνδρίας, ἀποκρούων ἅπαντα τὰ πλησιάζοντα ἐχθρικά πλοῖα καὶ διὰ λοξοδρομιῶν ἀποσυρόμενος πρὸς τὰ Ἑλληνικά. Περὶ τὰς δύο περίπου ὥρας διετέλει ἐν τῇ δεινῇ ταύτῃ θέσει· ἐπὶ τέλους δ' ἀπαλλαγείς αὐτῆς ἤρξατο ναυμαχῶν ἐν ἀνακωχῇ ἀρμένων μόνος πρὸς μόνην Τυνησίαν τινὰ φρεγάταν, ἔχουσαν τεσσαράκοντα τέσσαρα πυροβόλα. Ὁ Μιαούλης, ἰδὼν τοῦτο πλήν ὦν μακράν, διέταξε τὸν Γ. Θεοχάρην νὰ διευθυνθῇ ταχέως κατὰ τῆς φρεγάτας καὶ νὰ προσκολλήσῃ τὸ πυρπολικόν του· οὗτος ὑπακούσας διηυθύνθη καὶ προσεκόλλησεν αὐτὸ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς τῆς, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ πῦρ ἐπροχώρει βραδέως καὶ ἦν ἐνδεχόμενον νὰ σθέσῃ, διέταξεν ὁ Μιαούλης τὸν Γ. Βατικιώτην νὰ προσκελλήσῃ καὶ οὗτος τὸ πυρπολικὸν αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς πλευρᾶς, τοῦθ' ὅπερ ἐπιτυχῶς γινόμενον ἀπετέφρωσε μετὰ ἡμίσειαν ὥραν τὴν φρεγάταν, ἣτις ἔφερεν, ὡς ἐγένετο κατόπιν γνωστόν, καὶ ἐννεακοσίους ἐκλεκτοὺς Αἰγυπτίους στρατιώτας, προωρισμένους διὰ τὴν κατάκτησιν τῆς Ὑδρας καὶ τῆς Πελοποννήσου. Κατὰ τὴν ναυμαχίαν ταύτην τὸ πλοῖον τοῦ Κριεζῆ ἐβλάθη πολὺ ὑπὸ τῶν ἐχθρικῶν σφαιρῶν, ὧν τρεῖς διετρύπησαν τὸ πηδάλιον· ἐκ δὲ τοῦ πληρώματός του ἐπληγώθησαν πέντε μόνον·

Ἄλλοτε πάλιν, τῇ 8 Ἰανουαρίου 1826, προσορμισθεὶς ὁ ἐλληνικὸς στόλος εἰς Μεσολόγγιον, ἀπεβίβαζε τροφὰς διὰ τὴν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ πολιορκουμένην ἡρωϊκὴν ἐκείνην φρουράν. Ἐν ᾧ δὲ ἡσχολεῖτο εἰς τοῦτο ἐνεφανίσθησαν αἴφνης τῇ 10 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς δέκα πέντε μεγάλα ἐχθρικὰ πλοῖα, ἅτινα, ἔχοντα οὖριον τὸν ἄνεμον, ὤρμησαν ἐναντίον τῶν Ἑλληνικῶν. Ὁ Μιαούλης, μὴ ἀμφιβάλλων ὅτι ὁ ἐχθρὸς ἐπεθύμει νὰ διώξῃ αὐτοὺς ἐκ τῆς ἑνεκα τοῦ ἀβαθοῦς τῶν ὑδάτων ὀχυρᾶς ἐκείνης θέσεως ὅπως παρὰκωλύσῃ τὴν ἐπισίτισιν τοῦ Μεσολογγίου, διέταξε νὰ ναυμαχήσωσι τὰ ὑπ' αὐτὸν πλοῖα ἡγκυροβολημένα. Δύω φρεγάται, ἐφορμήσασαι ἐπὶ τὸ πλοῖον τοῦ Μιαούλη καὶ πυροβολήσασαι, ἀντεπυροβολήθησαν ὑπ' αὐτοῦ καρτερικῶς· ταῦτοχρόνως δὲ πέντε ἄλλαι, ἐφορμήσασαι ἐπὶ τὰ λοιπὰ πλοῖα, κατέστησαν γενικωτέραν τὴν ναυμαχίαν. Ἄλλ' ἐν τῷ μεταξὺ δειλιάσαντες ναῦται τινὲς ἐκ τῶν ἐν τῷ πλοίῳ τοῦ Μιαούλη ἔκοψαν, ἐν ἀγνοίᾳ αὐτῆ καὶ παρὰ τὴν θέλησίν του, τὰς δύο καμίλους τῶν ἡγκυρῶν καὶ ἠνέφξαν τὰ ἱστία. Τοῦτο παρατηρήσαντες οἱ ἐν τοῖς ἄλλοις πλοίοις ἔσπευσαν νὰ τὸ μιμηθῶσι, μετ' οὗ πολὺ δ' ὁ Ἑλληνικὸς στόλος, διασχίσας τὰ ἐχθρικὰ πλοῖα, ἐξῆλθε τῆς θέσεως, ἣν κατεῖχε, καὶ διηυθύνθη εἰς τὰς Ἐχινάδας νήτους. Ἐκεῖ δὲ μαθὼν τῇ 15 ὅτι ἦτο δυνατόν διὰ τινος ἀποκρύφου μέρους νὰ σταλῶσιν ἐν ὥρᾳ νυκτὸς τροφαὶ εἰς Μεσολόγγιον, διηύθυνεν ἱκανὰς δι' αὐτοῦ τοῦ μέρους. Ἐν τούτοις μεγάλη ἐχθρικὴ κορβέτα, περιπλεύουσα, ἐκάθισεν ἐπὶ τῶν ἀβαθῶν ὑδάτων τοῦ Προικωπανίστου. Τοῦτο μαθὼν ὁ Μιαούλης διέταξε τὸν μὲν πυρπολιστὴν

Γεώργιον Πολίτην νὰ διευθυνθῇ κατ' αὐτῆς, τὸν δὲ πλοίαρχον Ἀντώνιον Κριεζῆν νὰ προσλάβῃ τὸ πυρπολικὸν τοῦ ἐκ Σπετσῶν Ἀναργύρου Λεμπέση καὶ νὰ προσβάλλῃ τὸ κέντρον τῆς πρὸς διάσωσιν τῆς κορβέτας πλεούσης ἐμπροσθοφυλακῆς τοῦ ἐχθροῦ. Καὶ κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ὁ Κριεζῆς ἐξετέλεσε θριαμβευτικώτατα τὴν ὑπὸ τοῦ ναυάρχου ἀνατεθεῖσαν αὐτῷ ἐντολήν, διότι, ἐπὶ πολὺν χρόνον λίαν γενναίως ναυμαχήσας μετὰ τῆς ἐμπροσθοφυλακῆς, ἔτρεψεν αὐτὴν εἰς αἰσχυρὰν φυγὴν, παρασχὼν χρόνον τῷ Πολίτῃ ἵνα πυρπολίσῃ οὗτος τὴν κορβέταν. Ἐπὶ τῷ ἀξιαγαστῷ τούτῳ κατορθώματι ἐξέφρασαν ὁ τὴν ἀληθῆ ἀνδρίαν ἀείποτε ἐκτιμῶν Μιαούλης ἄμετρον εὐγνωμοσύνην πρὸς τὸν ἥρωα Κριεζῆν καὶ διὰ δέκα ἐπτὰ κανονοβολισμῶν ἐχαιρέτισεν αὐτόν, διερχόμενον διὰ τοῦ στόλου.

Τὸν Ἰούλιον τέλος τοῦ 1825 ὁ πρῶτιστος τῶν ἐν Ὑδρᾷ προϋχόντων Λάζαρος ὁ Κουντουριώτης, ὁ ὡς Ὀλύμπιος Ζεὺς ἀποφασίζων περὶ τῶν κατὰ θάλασσαν ἐκστρατειῶν, προσκαλεσάμενος κατ' ἰδίαν τὸν Ἀντώνιον Κριεζῆν, ὃν μεγάλως ὑπελήπτετο, εἶπεν αὐτῷ τάδε περὶ τοῦ: «Ἡ πατρίς ἡμῶν διατρέχει τὸν ἔσχατον κίνδυνον ὡς ἐκ τῆς ἐν Πελοποννήσῳ διαμονῆς τοῦ Ἰβραῒμ πασᾶ· δι' ὃ συνέλαβον σχέδιον, τολμηρώτατον καὶ ἀληθῶς γιγαντῶδες, νὰ γείνῃ δῆλον ὅτι ἐκστρατεία εἰς Ἀλεξάνδρειαν καὶ νὰ πυρποληθῇ ἐντὸς τοῦ λιμένος αὐτῆς ὁ στόλος τοῦ Μεχμέτ Ἀλή. Ἡ ἐκστρατεία αὕτη πρέναι γείνῃ ἐκ τῆς Ὑδρας μυστικῶς, ν' ἀποτελεσθῇ δ' ἐκ δύο πολεμικῶν πλοίων καὶ τριῶν πυρπολικῶν. Ἀρχηγὸς αὐτῆς ἔσῃ σύ, διότι σὲ προτιμῶ παντὸς ἄλλου, εἰς τὴν

ἡρίσιν σου δ' ἀνατίθεται ἡ ἐκλογή τῶν πυρπολιστῶν καὶ τοῦ συνοδεύσοντός σε ἐτέρου πολεμικοῦ· ἀπαιτῶ ὅμως νὰ προσλάβῃς ἐν τῶν πλοίων μου καὶ ἰδίως τὸ ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Λαλεχοῦ διευθυνόμενον. Θὰ προσκληθῇς εἰς τὴν γενικὴν τῶν προϋχόντων συνέλευσιν, ἐν' ἀκούσῃς τὴν περὶ τούτου πρότασιν, σκέφθῃτι δ' ὁποίας παρατηρήσεις μέλλεις νὰ ἐπενέγκῃς ἐπ' αὐτῆς.» Τὸ σχέδιον τοῦ Κεντουριώτου μαθόντες ὁ Δημήτριος Τσαμαδὸς καὶ ὁ Βασίλειος Μπουντούρης, ἄνδρες ἐκ τῶν τὰ πρῶτα ἐν Ὑδρα φερόντων, προσέτρεψαν τὸν Κριεζῆν νὰ ζητήσῃ ἀντὶ τοῦ ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Λαλεχοῦ διευθυνομένου πλοίου τὸ τοῦ Ἑμμανουὴλ Τουμπάζη, διευθυνόμενον παρὰ τοῦ Ἀντωνίου Ῥαφαήλ. Ὁ Κριεζῆς παρεδέξατο μὲν τὴν πρότασιν αὐτῶν, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅμως νὰ ἐπιβῇ τοῦ πλοίου αὐτὸς ὁ Τουμπάζης.

Προσκληθέντος μετὰ τινὰς ἡμέρας τοῦ Κριεζῆ εἰς τὴν γενικὴν τῶν προϋχόντων συνέλευσιν ἐγνωστοποιήθη αὐτῷ ἐπισήμως τὸ περὶ τῆς εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἐκστρατείας παράβολον σχέδιον, σὺν τοῖς ἄλλοις δὲ ὅτι αὐτὸς ἔπρεπε νὰ ᾔνῃ ὁ ἀρχηγὸς καὶ ὅτι αὐτῷ ἀνετίθετο ἡ ἐκλογή τοῦ τε ἐτέρου πολεμικοῦ πλοίου καὶ τῶν πυρπολικῶν. Ὁ Κριεζῆς ἀπήντησεν ὅτι ὥς πυρπολιστὰς μὲν προετίμα τοὺς συμπολίτας του Ἀντώνιον Θ. Βῶκον, Ἑμμανουὴλ Μπούτην καὶ Γ. Πολίτην, πολεμικὸν δὲ πλοῖον τὸ τοῦ Ἑμμανουὴλ Τουμπάζη, πλὴν ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ ἐπιβῇ οὗτος αὐτοπροσώπως. Δεκτῶν γενομένων τῶν τοῦ Κριεζῆ προτάσεων ἀπεφασίσθη ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἐκστρατεία, εἰδοποιήθη δὲ περὶ ταύτης ἀμέσως ὁ μὴ παρευρεθεὶς ἐν τῇ συνελεύσει Ἑμμ. Τουμπάζης.

ἀλλ' οὗτος ἀπήτησε νὰ παραλείψωσιν ἓνα ἐκ τῶν Ὑδραίων πυρπολιστῶν καὶ νὰ παραλάβωσιν ἀντ' αὐτοῦ τὸν ἐκ Φαρῶν Κωνσταντῖνον Κανάρην. Ὁ Κριεζῆς παρεδέξατο μετὰ μεγάλης τῆς εὐχαριστήσεως τὴν ἀπαίτησιν ταύτην, ἔστερξε δὲ ἀντὶ τοῦ Γ. Πολίτου νὰ προσληφθῇ ὁ Κανάρης. Τοῦτο ἐνέκρινε καὶ ὁ Λάζαρος Κεντουριώτης, διατάξας μάλιστα, διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον, τὸν ἀποκλεισμόν τοῦ λιμένος μέχρι τοῦ ἀπόπλου τῶν πλοίων δι' Ἀλεξάνδρειαν καὶ παραγγείλας τῷ ἐν Σπέτσαις τότε διατελοῦντι Κανάρῃ νὰ μεταβῇ ταχέως εἰς Ὑδραν.

Μεταβάντος τοῦ Κανάρη ἀπέπλευσαν τῇ 23 Ἰουλίου 1825 τὰ τὴν ἐκστρατείαν ἀποτελοῦντα πλοῖα, ἀφίκοντο δὲ τῇ 29 τοῦ αὐτοῦ μηνός, μίαν ὥραν πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου, ἔξω τῆς Ἀλεξανδρείας, ἐπὶ μίλια μακρὰν τοῦ Ἀράπ-Καλέ. Ἀμέσως τότε συνῆλθον οἱ πλοίαρχοι τῶν δύο πολεμικῶν πλοίων καὶ τῶν τριῶν πυρπολικῶν καὶ συγκεφθέντες ἔδωσαν τὰς ἀναγκαίας τοῖς πυρπολισταῖς ὁδηγίας, καταστήσαντες αὐτοὺς προσεκτικούς μὴ ἀπροσεξίας ἐνεκεν ἐπενέγκωσι βλάβην τινὰ εἰς τὰ τυχὸν ἐλλιμενισμένα εὐρωπαϊκὰ πλοῖα. Καὶ τὰ μὲν πυρπολικά ἀνεχώρησαν δι' Ἀλεξάνδρειαν, τὰ δὲ πυρπολικά περιεφέροντο ἔξω τοῦ λιμένος, ἐπαγρυπνοῦντα τὰ κινήματα αὐτῶν καὶ ἀναμένοντα τὰς λέμβους των. Ἐν τούτοις περὶ τὰς 10 πρὸ μεσημβρίας εἰσῆλθον οἱ πυρπολισταὶ εἰς τὸν λιμένα, ὁ δὲ Κανάρης προπόρευόμενος, ὡς κεκτημένος μᾶλλον ταχύπλουν πυρπολικόν, κατέσχε βίᾳ τὸν, κατ' ἔθος, εἰς ἐπίσκεψίν τε μεταβάντα λιμενάρχην καὶ διηυθύνθη παρακολουθούμενος ὑπὸ τῶν δύο ἄλλων κατὰ τῆς Αἰγυπτιακῆς ναυαρχ-

χίδος καὶ τεσσάρων ἄλλων φρεγατῶν, πρὸ τῶν ἀνακτόρων τοῦ ἀντιβασιλέως ἐλλιμενισμένων· ἀλλ' ἐν ᾧ προσήγγιζεν, ἔπαυσεν αἴφνης ὁ οὐριος ἄνεμος καὶ ἀπόγειος ἐναντίος διεδέξατο αὐτόν. Τούτου ἕνεκεν μετέβαλε διεύθυνσιν καί, κατευθύνας τὸ πυρπολικόν του κατ' ἄλλης σωρείας πλοίων, ἔθηκεν ἐν αὐτῷ πῦρ· πλὴν λαβὼν τοῦτο ἄλλην διεύθυνσιν ἀπετεφρώθη ματαίως. Τὰ ἐπιοιπα πυρπολικά, ἰδόντα τὴν ἀποτυχίαν ταύτην ἠναγκάσθησαν νὰ ἐξέλθωσι τοῦ λιμένος ὑψώσαντα τὴν ἑλληνικὴν σημαίαν, οἱ δ' ἐχθροί, ταραχθέντες ἐκ τοῦ θλῶς ἀπροσδοκίτου τούτου γεγονότος, ἐξαπέστειλον πρὸς σύλληψιν τῆς λέμβου, ἐφ' ἧς ἐπέβαιναν ὁ Κανάρης ἐν βρίκιον καὶ ἑπτὰ λέμβους· ἀλλ' οὐδὲν κατάρθωσαν, διότι προλαβόντα τὰ ὑπὸ τὸν Κριεζῆν καὶ τὸν Τουμπάζην πολεμικὰ διέσωσαν τὴν τε λέμβον καὶ τοὺς ἐν αὐτῷ.

Ἐπανακάμπτοντες οἱ ἡμέτεροι εἰς τὰ ἴδια ἀπήντησαν τῇ 30 Ἰουλίου, ὀλίγα μίλια μακρὰν τοῦ λιμένος τῆς Ἀλεξανδρείας, ἐννέα Αἰγυπτιακὰ βρίκια, συνοδεύοντα τεσσαράκοντε πέντε σιταγωγὰ (τζιρίμια), ἐπιτεθέντες δὲ κατ' αὐτῶν κατεβύθισαν μετὰ ναυμαχίαν μιᾶς ὥρας ἐν βρίκιον, φέρον δέκα ἕξ πυροβόλα καὶ ῥήμαλώτισαν τεσσαράκοντα πέντε ναύτας καὶ τριάκοντα ἕξ στρατιώτας. Μετὰ τετραήμερον πλοῦν, ἤτοι τῇ 3 Αὐγούστου, ἀπήντησαν ἔξωθεν τῆς Ἀτταλείας ἐχθρικὴν ἐμπορικὴν λεύκαν, περιέχουσαν ξυλικὴν καὶ ἑκατὸν εἴκοσι ναύτας καὶ στρατιώτας, οὓς προσεκάλεσαν νὰ παραδοθῶσιν· ἀλλ' οὗτοι, ἐρειδόμενοι εἰς τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν, ἀπήντησαν εἰς τὴν πρόσκλησιν διὰ πυροβολισμῶν. Ὁ Κριεζῆς ἀνταπήντησεν εἰς τοὺς πυροβολισμούς των

λίαν εὐστόχως, αὐτοὶ δ' ἐν δεινῇ θέσει εὐρεθέντες ὤρμησαν ἐξ ἐφόδου κατὰ τοῦ πλοίου του, πλὴν ἀπεκρούσθησαν, ἀφ' οὗ μεγάλην φθορὰν ὑπέστησαν. Ἀποτυχούσης τῆς ἐφόδου ταύτης, ἐπεχείρησαν ἄλλην κατὰ τοῦ πλοίου τοῦ Τουμπάζη, καὶ κατὰ ταύτην ὅμως οὐκ ὀλίγας ζημίας ἀνωφελῶς ὑπέστησαν. Τέλος, ἐφορμήσαντος κατ' αὐτῶν μετ' ἀπεριγράπτου ὁρμῆς τοῦ ἀνδρείου Κριεζῆ, ἠναγκάσθησαν νὰ παραδοθῶσι.

Μετὰ τὴν συμπλοκὴν ταύτην, καθ' ἣν δις ἐπληρώθη ἐλαφρῶς ὁ Κριεζῆς, ἐξηκολούθουν πλείοντες οἱ ἡμέτεροι εἰς Ὑδραν· προσορμισθέντες δ' εἰς Κάκαβα καὶ ἀποβιβάσαντες ἐκεῖ, κατὰ προτροπὴν τοῦ Κριεζῆ, τοὺς διαφόρους αἰχμαλώτους, ἐν οἷς καὶ τὸν δι' ἀπάτης ὑπὸ τοῦ Κανάρη συλληφθέντα λιμενάρχην Ἀλεξανδρείας, ἐπανήλθον τῇ 13 Αὐγούστου 1825 θριαμβευτικῶς εἰς Ὑδραν.

Ἐκ τῶν ὡς ἀνωτέρω ἐκτεθεισῶν ναυμαχιῶν ἅπαντες οἱ ἀναγνώσται ἐνόησαν βεβαίως τὴν ἐν πολέμῳ μεγάλην καὶ μοναδικὴν ἀξίαν τοῦ Κριεζῆ. Τὴν ἀξίαν ταύτην καὶ οἱ τότε συμπολιῖται αὐτοῦ συνειδότες, πάντοτε ὁσάκις οὗτος ἐπανήρχετο ἐκ τῶν θριάμβων εἰς Ὑδραν δαφνοστεφής, ἐπορεύοντο εἰς προὔπαντήσιν του, οἱ δὲ νέοι τῆς μεγαλουργοῦ ἐκείνης νήσου, εἰς δύο χοροὺς ἐν τῇ προκυμαίᾳ διαιρούμενοι, ἔρραινον αὐτὸν εὐόσμοις καὶ ἐκλεκτοῖς ἄνθεσι καὶ τὸν ἐτραγῶδουν ὡς ἡμίθεόν τινα· ἄδοντος δὲ τοῦ ἐνὸς ἡμιχορίου

Ὅστις δὲν θέλει γὰρ νὰ ζῇ
ἀς πάγῃ μὲ τὸν Κριεζῆ

ἀπεκρίνετο τὸ ἕτερον

‘Ο θέλων ἤρωις νὰ φανῇ
ὡς πάγῃ μὲ τὸν Κριεζῆ.

Πόσοι ἄραγε ἐκ τῶν συναγωνιστῶν του ἤξιώθησαν τοιαύτης τιμῆς;

Πολλάκις παρατηρήθη ὅτι ἡ ἀληθὴς ἀνδρία ἔνε πάντοτε καὶ ταπεινή· ὡς δ’ ὁ ἀληθῶς σοφὸς οὐδέποτε κομπορρημονεῖ ἀλλ’ αἰείποτε λέγει τὸ τοῦ δαιμονίου Σωκράτους «ἐν οἷ δ’ αἶμα ὅτι οὐδ’ ἐν οἷ δ’ αἶμα,» οὕτω καὶ ὁ ἀληθῶς ἀνδρεῖος οὐδέποτε μεγαλαυχεῖ ἀλλὰ πάντοτε θεωρεῖ ἑαυτὸν κατώτερον τῶν ἄλλων κατὰ τὸ θάρρος. Τὴν ἀληθῆ ταύτην ἀνδρίαν ἐκέκτητο καὶ ὁ Κριεζῆς, ἀπέδειξε δ’ αὐτὴν καὶ διὰ πραγμάτων, καθ’ ὅσον, ὅσάκις οἱ πρόκριτοι τῆς Ὑδρας προέτεινον αὐτῷ νὰ τὸν διορίσωσιν ἀντιναύαρχον ἢ ναύαρχον μετὰ τοῦ Μιαούλη, πάντοτε ἀπεποιεῖτο λέγων: «Σᾶς εὐχαριστῶ πολὺ διὰ τὸ μέγα ἀξίωμα, ὅπερ ἔχετε τὴν καλωσύνην νὰ μοὶ προσφέρητε· ἀλλὰ δυστυχῶς ἀδυνατῶ νὰ δεχθῶ αὐτό, διότι ἀφ’ ἑνὸς μὲν θεωρῶ ἄτοπον, ἐν τοιαύτῃ νεαρᾷ ἡλικίᾳ ὣν, νὰ προστάζω ἄλλους πρεσβυτέρους καὶ ἱκανωτέρους μου, ἀφ’ ἑτέρου δὲ νομίζω ὅτι δὲν εἶμαι ἄξιος νὰ γείνω ὁμότιμος τῷ φίλῳ μου Μιαούλῃ ἐν πολλοῖς ὑπερτέρω ἐμοῦ ὄντι.»

Τὴν ἀληθῆ ἀνδρίαν τοῦ Κριεζῆ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς διέγνω ὁ ναύαρχος Ἰάκωβος ὁ Τουμπάζης, ὡς ἐξάγεται τοῦτο ἐκ τοῦ ἐπομένου ἐπιστήμου ἀποδεικτικοῦ:

«Ὁ Γενναϊότατος καπετὰν Ἀντώνιος Γεωργίου Κριεζῆς, ὡς Ὑδραῖος, ἐνθουσιασμένος διὰ τῆς πατρίδος καὶ τῶν ὁμογενῶν του τὴν ἐλευθερίαν, ἀκολούθησε μὲ τὸ πλοῖον ἀδ θε-

»μισοτόκλης» εἰς τὴν κατὰ τοῦ περὶ τὴν Λέσβον ἐχθρικοῦ
»στόλου δευτέραν ναυτικὴν μας ἐκστρατείαν, ἣτις ἔγινε
»κατὰ τὴν δεκάτην ὀγδόην τοῦ Μαΐου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτα-
»κοσιοστοῦ πρώτου. Εἰς τὴν ἐκστρατείαν αὐτὴν, καθ' ἣν
»πρῶτον τρόπαιον οἱ Ἕλληνες ἔστησαν κατὰ τῶν ναυτικῶν
»τοῦ τυράννου δυνάμεων καὶ ἡ Ἡμισέληνος ἐκυτρίνησεν
»ἐμπρὸς τοῦ Σταυροῦ, ὁ γνήσιος αὐτοῦ Ἕλληγν ἔδειξε φρό-
»νησιν, θάρρος ἀνίκητον καὶ ἄλλας ἀρετάς, αἱ ὁποῖαι πολ-
»λοὺς χρόνους εἰς τὸ ἄτομόν του ἔμειναν κρυμμέναι καὶ
»τοιαύτῃ περίστασις ἔμελλε νὰ τὰς φανερώσῃ.

• Εγὼ λοιπόν, ἐπειδὴ ἐτιμήθην ἀπὸ τὴν πατρίδα μὲ τὸ
»ἀξίωμα τοῦ Ναυάρχου, δίδω πρὸς αὐτὸν (ἀπὸ τὸν ὁποῖον
»καὶ περισσότερα καὶ μεγαλείτερα καλὰ εἰς τὸ ἔξῃς ἐλπί-
»ζονται) τὸ παρὸν ἀποδεικτικὸν τῆς ἀμίσθου, προθύμου
»καὶ πιστῆς δουλεύσεώς του, ὥστε εἰς τὴν ἀποκατάστασιν
»τῆς ἐθνικῆς τῶν Ἑλλήνων Διοικήσεως, ἂν τὸ παρὸν ἐπιδείξῃ
»νὰ γνωρισθῇ ὡς ἀληθὴς φίλος καὶ ὑπέρμαχος ἔνθερμος
»τῆς πατρίδος καὶ ἀξίως νὰ ἀνταμειφθῇ.

• Ἐν Ὑδρᾷ, 16 Ἰουνίου 1821.

ΓΙΑΚΟΥΜΑΚΗΣ ΤΟΥΜΠΑΖΗΣ »

Οὐ μόνον δ' ἐκ τοῦ ἀνωτέρω ἀποδεικτικοῦ ἀλλὰ καὶ
ἐκ τοῦ ἀκολούθου καταφαίνεται ἡ μεγάλη ὑπόληψις,
ἣν πρὸς τὸν Κριεζῆν ἔτρεφεν ὁ Τουμπάζης:

• Μετὰ τὸν ὁποῖον εἰς τὴν δευτέραν—ἔγραφεν ὁ ἀείμνηστος
ἐκείνος ναύαρχος— μὲ τὸν αὐτὸν ἐνθουσιασμὸν ἀκολούθη-
»σεν ὁ γενναϊότατος καπετὰν Ἀντώνιος καὶ εἰς τὴν κατὰ τοῦ
»ἐν Σάμῳ ἐχθρικοῦ στόλου τρίτην ἐκστρατείαν μας, ἣτις ἔ-
»γινε τὴν 4τὴν τοῦ Ἰουλίου 1821. Καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἐκ-

»στρατείαν, καθ' ἣν ὡς θεοὶ ἐκ μηχανῆς ἔσωσαν τὴν Σάμον
 »ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν οἱ ἀτρόμητοι ναῦταί μας, ὁ
 »καπετὰν Ἀντώνιος εὐδοκίμησεν.

»Αἱ γὰρ Ζεῦ τε, πάτερ, καὶ Ἀθηναίη καὶ Ἀπολλων
 »τοιοῦτοι δέκα μοι...εἴησαν ἄρχοί γε νηῶν.

»*Ἐν Ὑδρᾷ 14 Αὐγούστου 1824.*»

Καὶ αὐτὸς δ' ὁ τὸν Τουμπάζην διαδεχθεὶς Μιαούλης
 μεγάλως ἐξετίμα τὴν γενναιότητα καὶ τὴν περὶ τὰς ναυ-
 μαχίας μεγάλην δεξιότητα τοῦ Κριεζῆ· διὰ τοῦτο δὲ
 ἐθεώρει αὐτὸν πάντοτε ὡς ἓνα ἐκ τῶν καλλιτέρων καὶ
 βεβαιωτέρων συναθλητῶν αὐτοῦ, καὶ ὅτε τῇ 27 Μαρ-
 τίου 1825 ἠναγκάσθη ν' ἀπέλθῃ εἰς Γύθειον (Μαραθω-
 νῆσι), ὅπως ἐπισκευάσῃ τὸ πλοῖον αὐτοῦ, βλαβέν ἐκ τῆς
 μετὰ τοῦ πυρπολικοῦ τοῦ Κανάρη ἐν ὥρᾳ θυελλώδους
 νυκτὸς συγκρούσεως, εἰς αὐτὸν ἐνεπιστεύθη τὴν
 προσωρινὴν διοίκησιν τῆς ἔξω τῶν Κυθήρων τυγχανού-
 σης Ὑδραϊκῆς μοίρας, ἀπευθύνας αὐτῷ μὲν τὸ ἐπόμε-
 νον ἔγγραφον:

»*Γενναιότατε καπετὰν Ἀντώνιε Κριεζῆ!*

»Ἐπειδὴ ἀναγκάζομαι νὰ ὑπάγω εἰς τὸ Μαραθωνῆσι διὰ
 »νὰ διορθώσω τὸ πλοῖόν μου βλαμμένον ἄρκετά, διορίζω
 »σε εἰς τὴν ἀπουσίαν μου νὰ συνάξῃς τὸν στόλον σκορπι-
 »σμένον καὶ ἀντ' ἐμοῦ νὰ σταθῇς ὡς προσωρινὸς ἀρχηγὸς
 »εἰς ὅλα τὰ κινήματά του.

»Ἐξω τοῦ Τσιρίγου

»27 Μαρτίου 1827 πρωτ.

»Ο ναύαρχος

ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΙΑΟΥΛΗΣ.»

τοῖς δὲ πλοιάρχοις τὴν ἀκόλουθον διαταγήν:

«Γενναϊότατοι καπετανέοι τῆς αἰ. μοίρας τοῦ στόλου!

«Ἐπειδὴ ἀναγκάζομαι ν' ἀναχωρήσω ἀπὸ τὸν στόλον διὰ
 »νὰ διορθώσω τὸ πλοῖόν μου βλαμμένον ἀρχετὰ, ἐδιώρι-
 »σα τὸν γενναϊότατον καπετὰν Ἀντώνιον Γ. Κριεζῆν εἰς τὸν
 »τόπον μου προσωρινὸν ἀρχηγὸν τῆς μοίρας ἕως τῆς ἐπι-
 »στροφῆς μου, καὶ ὡς τοιοῦτον θέλετε τὸν ἀκολουθήσει εἰς
 »ὅλα τὰ κινήματά του μετὰ τὴν συνήθη σας ἔνωσιν καὶ εὐπεί-
 »θειαν.

»Ἐξω τοῦ Τσιρίγου 27 Μαρτίου 1825 πρωτ̃.

«Ὁ ναύαρχος

ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΙΑΟΥΛΗΣ.»

Ἵνα δ' ἔτι καλλίτερον ἐννοήσωσιν οἱ ἀναγνώσται τὸ
 μέγεθος τῆς ὑπολήψεως ἣν ὁ Μιαούλης ἔτρεφε πρὸς τὸν
 ἄνδρα τοῦτον, καταχωρίζομεν καὶ τὰ ἐξῆς τρία πιστο-
 ποιητικά, ἅτινα ἔδωκεν αὐτῷ ὁ αἰδίδιμος ἐκείνος ναύ-
 αρχος, ὁ ἀείποτε μετὰ μεγάλης τῆς φειδοῦς χρώμενος
 τοῖς ἐπαίνοις.

1ον

«Ὁ Ναύαρχος τῆς μοίρας Ὑδρας.

»Τὸν Γενναῖον πλοίαρχον τοῦ πλοίου Θεμιστοκλῆς κύριον
 »Ἀντώνιον Γ. Κριεζῆν, καθ' ἅπασαν ταύτην τὴν ὑπὲρ μῆνα
 »δόλοκληρον τοῦ παρόντος ἔτους ἐκστρατείαν καὶ μάλιστα
 »κατὰ τὴν φρικτὴν τῶν Σπετσῶν ναυμαχίαν, λαμπρῶς καὶ
 »καρτερικῶς ὑπὸ τὴν αὐτοῦ ὁδηγίαν κατὰ τῶν ἐχθρῶν
 »ἀγωνισάμενον, εὐπειθῶς τε καὶ προθύμως πᾶσαν τὴν ἀνή-
 »κουσαν τοῖς ὑπερτέροις αὐτοῦ ὑπακοὴν ἀναδείξαντα καὶ ἐν
 »ζήλῳ τὰ πρὸς τὸ συμφέρον τῆς πατρίδος παρ' αὐτῶν αὐ-
 »τῷ προσταττόμενα περιφρονήσει κινδύνων καὶ θυσία τῆς
 »ιδίας ζωῆς ἐνεργήσαντα, διὰ τε τῆς πολεμικῆς αὐτοῦ συ-

• νέσεως καὶ τῆς ἀτρόμου Ἀχιλλείας ἀνδρίας τρόμον τοῖς
• ἐχθροῖς ἐμβalόντα, καὶ διὰ τῶν κοσμούντων τὸ ἄτομον
• αὐτοῦ ἐπιφανῶν τούτων προτερημάτων καὶ διὰ τῶν στα-
• θερῶν αὐτοῦ πατριωτικῶν φρονημάτων τῇ ἐλευθερίᾳ τοῦ
• ἔθνους εἰς τὰ πολλὰ συμβalόντα, τὴν ἀξίαν αὐτῷ ἀπονέ-
• μων τιμὴν, ἀξιοῖ τοῦ παρόντος εἰς μαρτυρίαν αἰώνιον.

• Ἐν Ὑδρᾷ τῇ 45 Ὀκτωβρίου 1822.

• Ὁ Ναύαρχος τῆς μοίρας Ὑδρας

ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΙΑΟΥΛΗΣ.»

2^{ον}

• Καὶ αὖθις δὲ κατὰ τὴν διμηνιαίαν περίπου ταύτην τοῦ
• παρόντος ἔτους ἐκστρατεῖαν, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν τῶν
• Τρικкерῶν ναυμαχίαν, ὡσαύτως εὐπειθῇ, συνετόν, ἀν-
• δρεῖόν τε καὶ περιφρονητὴν παντὸς κινδύνου ἀναδειχθέν-
• τα τὸν ἀνωτέρω κύριον Ἀντώνιον Γ. Κριεζῆν, πλοίαρχον
• ἤδη τοῦ πλοίου Ἐπαμεινώνδας, ἀξιοῖ τῆς προσθήκης ταύ-
• της εἰς δεῖξιν ἀνεξάλειπτου.

• Ἐν Ὑδρᾷ τῇ 26 Νοεμβρίου 1823.

• Ὁ Ναύαρχος τῆς μοίρας Ὑδρας,

ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΙΑΟΥΛΗΣ.»

3^{ον}

• Καὶ ἤδη δὲ καθ' ἅπασαν ταύτην τὴν ὑπὲρ τέσσαρας μῆ-
• νας ἐπικρατήσασαν τοῦ παρόντος ἔτους ἐκστρατεῖαν, ἐξαι-
• ρρέτως τε κατὰ τὴν ὑπὸ τὴν νῆσον Ἰκαρίαν τρομερὰν ὕν-
• τως ναυμαχίαν, ἀσυγκρίτῳ τῷ λόγῳ μείζονα τὸν ζῆλον,
• σύνεσιν, εὐπείθειάν τε καὶ ἀνδρίαν ἀναδείξαντα, καὶ εἰς
• μὴδὲν τοῦς κινδύνους πρὸς τὴν ἀνάκτησιν τῆς ἐλευθερίας

αὐτοῦ ἔθνους λογισάμενον τὸν αὐτὸν πλοίαρχον τοῦ πλοίου
» Ἐπαμεινώνδας κύριον Ἀντώνιον Γ. Κριεζῆν, ἀξιότ καὶ τῆς
» παρούσης προσθήκης εἰς μνήμην αἰτίδιον.

» Ἐν Ὑδρᾳ, τῇ 12 Νοεμβρίου 1824.

Ὁ Ναύαρχος τῆς μοίρας Ὑδρας

ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΙΑΟΥΛΗΣ.»

Ἐν τούτοις ἦλθε τῇ 6 Ἰανουαρίου 1828 εἰς Ναύ-
πλιον ὁ Ἰωάννης Καποδίστριας. Τὸ ὄξυδερκές τοῦ ἀν-
δρός τούτου ὄμμα πάραυτα διέγνω τὰ μεγάλα τοῦ Κριε-
ζῆ προτερήματα, διέταξε δ' αὐτὸν τῇ 13 Μαρτίου 1828
νὰ περιπλέῃ « τὰς Θετταλικὰς καὶ Μακεδο-
νικὰς παραλίας μετὰ τῶν παρακειμένων
νήσων » κατὰ μὲν τὸ φαινόμενον πρὸς καταδίωξιν
τῆς πειρατείας, ἔργῳ δέ, κατὰ μυστικὰς ὁδηγίας, ἵνα
ἐπεκτείνῃ ὅσον ἔνεστι τὴν εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα κατοχὴν
ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος, ὅπως τὰ μετ' οὐ πολὺ χαραχθησόμε-
να ὑπὸ τῶν προστατίδων δυνάμεων ὄρια τοῦ καταρτισθη-
σομένου Ἑλληνικοῦ βασιλείᾳ ὧσιν ὅσον οἶόν τε εὐρύτερα.
Ὁ Κριεζῆς, θαυμασίως δικαιώσας τὴν ἐκλογὴν τοῦ Κυ-
βερνήτου, διωρίσθη μετὰ ταῦτα, τῇ 3 Ὀκτωβρίου 1828,
ἀρχηγὸς τοῦ κατὰ τὴν δυτικὴν Ἑλλάδα
στολίσκου, πρὸς ἀντικατάστασιν τοῦ ἀνανδρίας ἔ-
νεκεν ἀπολυθέντος Α. Βασσάνου. Καὶ ἐνταῦθα δὲ λαμ-
πρὰ ἔργα διεπράξατο, διότι, μετὰ μεγίστου κιν-
δύνου εἰσελθὼν εἰς τὸν παρὰ τῶν ἐχθρῶν κατεχόμενον
Ἀμβρακικὸν κόλπον, ἐκυρίευσεν τὸν ἐν αὐτῇ ἐχθρικὸν
στολίσκον καὶ μεγάλως συνετέλεσεν εἰς τὴν ἄλωσιν τοῦ

φρουρίου τῆς Βονίτσης καὶ τινων ἄλλων ἀξίων λόγου
θέσεων. Τούτων ἕνεκεν ὁ Κυβερνήτης διεύθυνεν αὐτῷ
τὸ ἐπόμενον ἔγγραφον.

« Ἀριθ. 10919.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

Ο ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

« Πρὸς τὸν πλοίαρχον κύριον Α. Κριεζῆν.

« Ἐπιθυμῶ νὰ δώσω εἰς ἐσὲ ἀποδείξιν ἐμπιστοσύνης. Ὁ
πατριωτισμὸς καὶ ἡ ἀφοσίωσις τῶν ὁποίων ἤδη ἔδωκας
νέα δείγματα μὲ ἐπιβάλλουσι τὸ χρέος τοῦτο.

» Τὸ φρούριον τῆς Βονίτσης θέλει ἔχει φρουρὰν συγ-
κειμένην ἀπὸ 150 στρατιώτας ἐκ τῶν ἀνδρείων συμπολι-
τῶν σου Ὑδραίων. Ἀφῆνω δὲ εἰς ἐσὲ τὴν φροντίδα τοῦ
νὰ ἐκλέξης τὸν ἀρχηγὸν αὐτῆς, ὥς καὶ τοὺς τρεῖς πεντη-
κοντάρχας καὶ τοὺς στρατιώτας. Οἱ συμπολιταὶ σου θέλουν
σὲ γνωρίζει ἐπὶ τούτῳ χάριν, ἅμα δὲ θέλει τοὺς ἀποδεί-
ξει τὸ μέτρον τοῦτο τὴν πατρικὴν πρόνοιαν τῆς Κυβε-
ρήσεως προθυμουμένης νὰ χορηγήσῃ εἰς αὐτοὺς τὰ μέσα
τοῦ νὰ ὑπηρετῶσιν ἐντίμως τὴν πατρίδα κτλ.

» Ἐκ τοῦ διχρότου ἡ Ἑλλάς. Ἀπέναντι τῆς Ναυπάκτου τῇ
10 Ἀπριλίου 1829.

« Ὁ Κυβερνήτης.

(Γ. Σ.) Ἰ. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ.

Μετὰ παρέλευσιν ὀλίγου χρόνου, ἦτοι τῇ 30 Μαΐου
1830 θέλων ὁ Κυβερνήτης ν' ἀνταμείψῃ τὰς κατὰ τὸν
Ἀμβρακικὸν ἰδίως κόλπον γενναίας πράξεις τοῦ Κριεζῆ
προϋδίσχεν αὐτὸν εἰς τὸν βαθμὸν Μοιράρχου, ἐκ-
δοὺς τὸ ἐπόμενον διάταγμα:

«Αριθ. 7.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

Ο ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

«Επιθυμοῦντες νὰ δώσωμεν δεῖγμα τῆς εὐαρεσκειᾶς μας
»εἰς τὸν πλοίαρχον Α. Γ. Κριεζῆν διὰ τὰς πιστὰς πρὸς τὴν
»πατρίδα ἐκδουλεύσεις, καὶ μάλιστα διὰ τὸν τρόπον, καθ' ὃν
»ἐξεπλήρωσε τὰ ἐμπιστευθέντα εἰς αὐτὸν χρέη τῆς Ἀρχη-
»γίας τῆς κατὰ τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον Μοίρας.

»Ἀκούσαντες καὶ τὰς προτάσεις τοῦ ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν
»Γραμματέως μας.

Διατάττομεν.

»Ἀρθ. αὐν Ὁ πλοίαρχος Α. Γ. Κριεζῆς προεβιάζεται εἰς
»τὸν βαθμὸν τοῦ Μοιράρχου τοῦ ἐθνικοῦ στόλου.

»Ἀρθ. βον Ἐπὶ τοῦ παρόντος θέλει ἐπιτηρεῖ τὰ χρέη τῆς
»πλοιαρχίας τοῦ διχρότου ἢ Ἑλλάς.

»Ἀρθ. γον Ὁ ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν Γραμματεὺς μας θέλει
»κοινοποιήσῃ τὸ παρὸν διάταγμα πρὸς τὸν Ναύαρχον κύ-
»ριον Α. Μιαούλην κτλ.

»Ἐν Ναυπλίῳ, τὴν 30 Μαΐου 1830.

Ὁ Κυβερνήτης.

Ι. Α. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ.

Δολοφονηθέντος τοῦ Καποδιστρίου τῇ 27 Σεπτεμ-
βρίου 1831, ἡ διαδεχθεῖσα αὐτὸν «διοικητικὴ ἡ
τῆς Ἑλλάδος ἐπιτροπή», συγκειμένη ἐκ τῶν
ἀειμνήστων Γ. Κουντουριώτου, προέδρου, Δ. Ὑψηλάν-
του, Ἀνδρ. Ζαΐμη, Ἰω. Κωλέττου, Κ. Μπότσαρη, Α.
Μεταξᾶ καὶ Δ. Πλαπούτα, καὶ θεωροῦσα ὅτι ὁ μοί-
ραρχος Ἀντώνιος Γ. Κριεζῆς δὲν ἔπαυ-
σεν ἐξ ἀρχῆς τοῦ ἐθνικοῦ ἀγῶνος προσ-

φέρων ἐν δόξους πρὸς τὴν πατρίδα ὑπη-
ρεσίας καὶ ὅτι ἦτο δίκαιον ν' ἀνταμείψῃ
αὐτὰς καὶ πρὸ πάντων τὴν ἀρετὴν καὶ
ἀνδρίαν, τὰς ὁποίας ἔδειξε πάντοτε,
προϋβίβασεν αὐτὸν διὰ τοῦ ἀπὸ 21 Ἀπριλίου 1832 καὶ
ὑπ' ἀριθ. 4 διατάγματός της εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ἀν-
τιναυάρχου, ἀκολούθως δέ, ἕνεκα τῶν αὐτῶν πε-
ρίπου λόγων εἰς τὸν τοῦ ναυάρχου, διὰ τοῦ ἀπὸ 18
Μαΐου 1832 καὶ ὑπ' ἀριθ. 18 διατάγματος αὐτῆς. Καὶ
αὐτοὶ δ' οἱ Ὑδραῖοι, μεγάλως ἐκτιμῶντες τὴν ἀγχίνοιαν,
τὸν πατριωτισμὸν καὶ τὴν τιμιότητα τοῦ Κριεζῆ, ἐξε-
λέξαντο αὐτὸν τῇ 14 Νοεμβρίου 1831 πληρεξούσιον
διὰ τὴν τότε συγκροτηθησομένην ἐν Ἀργεὶ ἐθνικὴν συ-
νέλευσιν.

Οἱ ὑπὸ τῆς «διοικητικῆς τῆς Ἑλλάδος
ἐπιτροπῆς» χορηγηθέντες τῷ Κριεζῇ βαθμοὶ οὐ-
δόλως ἐλήφθησαν ὑπ' ὄψιν ὑπὸ τῆς ἐπελθούσης ἀντιθα-
σιλείας. Αὕτῃ τῇ μὲν 8 Μαΐου 1834 διώρισε αὐτὸν
πλοίαρχον Β'. τάξεως καὶ διευθυντὴν τῆς ἀνὰ τὸ
Αἰγαῖον ναυτικῆς μοίρας, τῇ δὲ 24 Νοεμβρίου 1835
προϋβίβασε πλοίαρχον Α'. τάξεως, τῷ δ' ἐπο-
μένῳ ἔτει ἐκάλεσε Γραμματέα, ὡς ἐλέγετο τότε,
ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν, ἦτοι ὑπουργόν.

Τὸ τελευταῖον τοῦτο ἀξίωμα καταλαβὼν ὁ Κριεζῆς
καὶ συνιδὼν τὴν εὐθύνην, ἣν ἀνέλαβε, δὲν περιωρίσθη,
ὡς δυστυχῶς τοῦτο τὴν σήμερον συμβαίνει, εἰς διορι-
σμούς, ἀπολύσεις καὶ μεταθέσεις ὑπαλλήλων οὐδ' εἰς
ικανοποιήσεις τῶν περὶ αὐτόν, ἀλλὰ μετὰ μεγάλῃς τῆς
δραστηριότητος καὶ τῆς φιλοπατρίας ἐργασθεὶς διεπρά-

ἔατο πολλά, λυσιτελῇ καὶ γενναῖα. Διορίζων οὐδέποτε ἐπροσωπολήπτει ἀλλ' αἰέποτε προσεπάθει νὰ ρίπτῃ τὴν ψῆφόν του ἐπὶ τοὺς ἱκανωτέρους καὶ τιμιωτέρους· λίαν δὲ μετρίοφρων ὧν ἐδέχετο ἀσμένως καὶ ἐπεζήτει μάλιστα τὰς συμβουλὰς ἐτέρων ἀνδρῶν, μᾶλλον περὶ τὴν πολιτικὴν πεπειραμένων.

Ἐν τούτοις ἐστασίασε τῷ 1838 ἡ Ὑδρα, ἀρνούμενη νὰ ὑποταγῇ εἰς τὸν περὶ στρατιωτικῆς ἀπογραφῆς νόμον. Οἱ ἀγέρωχοι Ὑδραῖοι, καὶ ἐπ' αὐτῆς τῆς Τηροκρατίας ὅλως ἀνεξάρτητοι ὄντες χάριν δὲ τῆς τῶν ὁμογενῶν των ἐλευθερίας καὶ τὸν ὕστατον ὁβολόν των δαπανήσαντες, συνέλαβον ἀπεχθεστάτην περὶ τοῦ νόμου τούτου ἰδέαν καὶ ἀπεφάσισαν ν' ἀποτρέψωσι διὰ τῶν ὅπλων τὴν ἐφαρμογὴν αὐτοῦ· αἱ χῆραι μητέρες καὶ αἱ ὀρφαναὶ ἀδελφαί, ὧν οἱ σύζυγοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ εἶχον φονευθῇ ἐν ταῖς κατὰ τῶν Τούρκων ναυμαχίαις, ἐθρήνουν τοὺς υἱοὺς καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν ὥς εἰς αἰχμαλωσίαν ἀπαγομένους. Ἐν γένει δὲ πάντες οἱ κάτοικοι διὰ ὑποτρεμούσης καὶ σχεδὸν θρηνώδους φωνῆς ἔψαλλον τότε τὸ ἐπόμενον ᾠσμα:

Θρήνησε, καϋμένη μάννα, ποῦ μὲ γράψαν τακτικό,
Δὲν ἐλπίζω εἰς τὸν κόσμον πλέον νὰ σὲ ξαναἰδῶ.
Κλαῦσε τὴν παλληκαριὰ μου, ὅτι πλειὰ δὲν θὰ μὲ ἰδῇ.
Οὐρανὲ μὴ τὸ βαστάξης, ρίψε κεραυνοὺς εὐθύς,
Ν' ἀποδείξης πῶς βεβαίως ἐθυσιασθήκαμεν
Διὰ τὴν ἐλευθερίαν ἐκατακαήκαμεν!
Ναύαρχε, καπετὰν Μιαούλη, ἡ πατρίδα σὲ ζητεῖ,
Εἰς αὐτὴν τὴν δυστυχία ὅπου τῆς ἀκολουθεῖ.
Οἱ γενναῖοι Ὑδριῶται μὲ τὰ δάκρυα θρηνοῦν,
Αἱ πατρίδος ἐκδουλεύσεις ὑπεράσπισιν ζητοῦν.

Θυμωμένοι περπατοῦμεν ὅλοι ὁμοθυμαδὸν
 Καὶ τὸν θάνατον ζητοῦμεν μ' ἕνα ὄμμα φλογερὸν.
 Τάφον βλέπομεν ἐμπρὸς μας, τάφον καὶ ὄχι πλεῖα ζωὴν
 Καὶ ἀλύπητοι ὀρμῶμεν ὡς ὁ Ἄρης εἰς τὴν γῆν.
 Κλαῦσε, Ὕδρα ἐρημωμένη ἀπὸ ὅλα τὰ νησιά,
 Παλληκάρια δὲν σοῦ μεῖναν γιὰ νὰ δώσης στὴ σκλαβιά.
 Ὑδριῶται ξακουσμένοι, στὴν Εὐρώπῃ θαυμαστοὶ
 Αὐτοκτόνοι νὰ γενῆτε παρὰ σκλάβοι τακτικοί.

Ἡ ἐξουσία, πληροφορηθεῖσα τὴν στάσιν τῆς Ὑδρας,
 ἐταράχθη μεγάλως, θέλουσα δὲ νὰ προλάβῃ ἄλλας, γε-
 νησομένας ἴσως ἐν ἄλλαις πόλεσιν, ἐκίνησε πάντα λί-
 θον πρὸς ταχεῖαν καταστολὴν αὐτῆς. Δι' ὃ παρασκευά-
 σασα στρατιωτικὴν καὶ ναυτικὴν δύναμιν καὶ συστή-
 σασα ἑκτακτον στρατοδικεῖον, διώρισε τὸν Κριεζῆν,
 ὑπουργὸν τῶν Ναυτικῶν ὄντα, ἑκτακτον ἀπε-
 σταλμένον καὶ ἀνέθετο αὐτῷ τὴν ἐντολὴν νὰ κη-
 ρύξῃ, ὅταν νομίσῃ κατάλληλον, τὴν ἑναρξιν τοῦ στρα-
 τοδικείου καὶ νὰ μεταχειρισθῇ ἐν ἀνάγκῃ βίαια μέτρα
 ἐναντίον τῆς Ὑδρας· ἥτοι κατ' ἀρχὰς μὲν ν' ἀποκλείσῃ
 στενωψὺ τὴν νῆσον, ἀκολουθῶς δέ, ἐὰν τὸ μέτρον τοῦτο
 δὲν ἐπενέγκῃ τὸ προσδοκώμενον ἀποτέλεσμα νὰ κανο-
 νοβολίσῃ τὴν πόλιν καὶ τελευταῖον, ἐὰν καὶ διὰ τοῦ
 κανονοβολισμοῦ οὐδὲν κατορθωθῇ νὰ ἐνεργήσῃ ἀπόδασιν
 στρῆνιων. Πᾶς ἄλλος, ἐὰν εὐρίσκετο εἰς τὴν θέσιν
 τοῦ Κριεζῆ, ἤθελε προσπαθῇ ν' ἀποφύγῃ τὴν ἀνατε-
 θεῖσαν αὐτῷ ἐντολὴν, προφασιζόμενος ὅτι ἵνε αἰσχρὸν
 νὰ ἐνεργήσῃ τις βίαν ἐν τῇ ἑαυτοῦ πατρίδι. Ἀλλ' ὁ
 Κριεζῆς, φοβούμενος μὴ, διοριζομένου ἀντ' αὐτοῦ ἄλλου
 μὴ φιλοῦντος ἐπ' ἴσης τὴν Ὑδραν, ἐφηρμόζοντο κατὰ

γράμμα ἅπασαι αἱ Δρακόντειαι ἐκεῖναι διατάξεις, ἀπεδέξατο τὴν ἀνατεθεῖσαν ἐντολήν, πεποιθὼς ὅτι μεταβαίνων αὐτοπροσώπως εἰς τὴν πατρίδα του ἤθελε ματαιώσει ἢ γοῦν μετριάσει τὰς δοθείσας αὐτῷ διαταγὰς πρὸς ὄφελος τῶν τε συμπολιτῶν του καὶ τῆς βασιλείας. Δι' οὗ, ἀπελθὼν εἰς Ὑδραν, κατ' ἀρχὰς μὲν συνεβούλευσε τοὺς κατοίκους νὰ πέμψωσιν εἰς Ἀθήνας ἐπιτροπήν, γνωστοποιήσουσαν τῷ βασιλεῖ τὰ παράπονα καὶ τὰς παρακλήσεις των, ἔπειτα δέ, μὴ γενομένης ταύτης δεκτικῆς παρὰ τοῦ Ὁθωνος, ἐπιμένοντος εἰς τὴν διὰ τῆς βίας καταστολὴν τῆς στάσεως, ἠναγκάσθη μὲν ν' ἀποκλείσῃ τὴν νῆσον, κατῴρθωσεν δὲ διὰ τῆς ἐξαιρέτου συνέσεως καὶ τῆς μετριότητός του ν' ἀποκαταστήσῃ τὴν διαταραχθεῖσαν τάξιν ἄνευ τῆς ἐλαχίστης αἵματοχυσίας, ν' ἀποβιβάσῃ φρουρὰν ἐκ στρατιωτῶν ὡς ἐγγύησιν, νὰ μεταθέσῃ τὴν ἔδραν τοῦ στρατοδικείου ἐκ Πόρου εἰς Ὑδραν καὶ νὰ λάβῃ ἐπὶ τέλους ἀμνηστειὰν ὑπὲρ τῶν ἐνοχοποιηθέντων ὡς ταραχοποιῶν καὶ καταδικασθέντων. Ἡ ἄνευ βίας καταστολὴ τῆς ἐν Ὑδρᾷ στάσεως ὠφέλησεν ὑπερβαλλόντως τὴν τότε βασιλείαν, διότι ἡ βία θὰ συνεπήγετο ἀφεύκτως τὴν αἵματοχυσίαν, αὕτη δέ, ὡς γινομένη ἐν Ὑδρᾷ, ἥς ἡ δόξα ἤκμαζε περιλαμπής, θὰ συνετάρασσε σύμπασαν τὴν Ἑλλάδα.

Ἐπανελθούσης ἐν Ὑδρᾷ τῆς τάξεως παρηγγέλθη ὁ Κριεζῆς τῇ 9 Ἰουνίου 1838, νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Ἀθήνας ἵν' ἀναλάβῃ αὐθις τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἐμπιστευθέντος αὐτῷ ὑπουργείου· τῷ ἐξεφράσθη δὲ ταυτοχρόνως ἡ ὑψηλὴ βασιλικὴ εὐαρέσκεια, διὰ τὴν συνετήν καὶ δραστηρίαν διαγωγὴν του καὶ διὰ τὸ

αἷσιον ἀποτελεσμα τῶν παρ' αὐτοῦ δια-
χθέντων μέτρων, καὶ μετ' οὐ πολὺ, ἦτοι τῇ 14
Μαΐου, τῷ ἀπενεμήθη διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ὁ ἀργυροῦς
σταυρὸς τοῦ Σωτῆρος.

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῆς ἀντιβασιλείας ὁ Ὅθων,
ἐκτιμῶν τὰς πολλὰς πρὸς τὸ ἔθνος ἐκδουλεύσεις ἰδίως
δὲ τὴν πανθομολογουμένην ἱκανότητα τοῦ Κριεζῆ, ἀ-
νύψωσεν αὐτὸν τῇ 10 Αὐγούστου 1841 εἰς τὸ ὕπατον
τῆς πατρίδος ἡμῶν πολιτικὸν ἀξίωμα, τὴν πρωθυπερ-
ρίαν. Καὶ ἐν τῷ ἀξιώματι δὲ τούτῳ ὁ φιλόπατρις ἀνὴρ
ἀνέπτυξεν ἅπασαν τὴν δραστηριότητα καὶ νοημοσύνην
αὐτοῦ, κατ' ὅρθως δὲ ἐν βραχεῖ χρόνῳ διαστήματι
ἐσωτερικῶς μὲν νὰ βελτιώσῃ τὴν δημοσίαν ἀσφάλειαν
ἐξωτερικῶς δὲ ν' ἀνορθώσῃ καὶ πῶς τὴν ὑπόληψιν τοῦ
ἔθνους, κατασκηνώματος ἀγρίων ληστῶν θεωρουμένου.
Πλὴν, ἐν ᾧ οὕτως ἐνήργει, χολωθέντες πολιτευόμενοί
τινες, κατὰ γραμμὴν διεκδικοῦντες τὸ δικαίωμα τῆς
ἀμέσου τῶν τοῦ κράτους διαχειρίσεως, ἀφ' ἧς ἐνόμιζον
ὅτι εἶχον ἐσαεὶ διαγραφῇ, ἤρξαντο κατ' ἀρχὰς μὲν νὰ
ἀντιπράττωσι κατ' αὐτοῦ, ἀκολούθως δὲ νὰ βουλεύωνται
πονηρὰ κατὰ τῆς βασιλείας. Ματαίως ὁ Κριεζῆς διὰ
τῆς χαρακτηριζούσης αὐτὸν πραότητος καὶ περιποιητι-
κότητος προσεπάθησε παντὶ σθένει νὰ κατευνάσῃ τὸν
χόλον τῶν ἐπισήμων τούτων ἀνδρῶν· ὅ,τι οὗτος διὰ τῆς
μετριότητος ἐξωμάλυνε, κατέστρεφον ἐκεῖνοι διὰ τῆς
ἀγρίας συνδαυλίσεως καὶ ἀναρριπίσεως τῶν παθῶν.
Ἦρξατο ἤδη λίαν προῶρως πλὴν σκοπίμως νὰ ῥίπτη-
ται εἰς τὸν εὐπαράγωγον λαὸν ὑπ' αὐτῶν, πιστευόντων
ὅτι ὁ βασιλεὺς ἤθελεν ἐξ ἅπαντος ἀναγκασθῇ νὰ πα-

ραιτηθῇ, ἡ ἰδέα τοῦ συντάγματος καὶ τῶν ἐξ αὐτοῦ προκυφόντων ἀμυθῶν ἀγαθῶν. Ὁ λαὸς δελεασθεὶς ἠσπάσθη τὴν ἰδέαν ταύτην, χωρὶς νὰ γινώσκη τί ὄπισθεν αὐτῆς ἐκρύπτετο, τὰ δ' ἐπαρχιακὰ συμβούλια ἐν-θέρμως ἐξεφράσθησαν ἐπ' ἴσης ὑπὲρ αὐτῆς. Ἀναβρασμὸς μέγας ἤρξατο νὰ γεννᾶται, ὁ ἀναβρασμὸς δ' οὗτος ἐπὶ τέλους κατέληξεν εἰς τὴν ἐπανάστασιν τῆς τρίτης Σεπτεμβρίου 1843, κατ' ἣν ὁ Ὅθων, καίπερ ὀρθῶς δοξάζων ὅτι δὲν ἦτο εἰσέτι κατὰλληλος ὁ χρόνος ἵνα συνταγμα-τισθῇ καὶ μεταβῇ οὕτως εἰς αἰφνηδίαν καὶ ἄκρατον ἐλευθερίας μεταβολὴν ἔθνος μόλις ἀνακύψαν ἐκ μακρά-ωνος καὶ λίαν καταθλιπτικῆς δουλείας, ἠναγκάσθη μ' ὅλα ταῦτα ὑπὸ τοῦ περὶ τὰ ἀνάκτορα ἀλαλάζοντος πλήθους νὰ καταλύσῃ τὴν ἀπόλυτον μοναρχικὴν ἐξου-σίαν καὶ νὰ παραδεχθῇ τὴν συνταγματικὴν μοναρχίαν. Ὁ Κριαζῆς κατ' ἀνάγκην ἀπεχώρησε τότε τῶν δημο-σίων, ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ πρωτοῦργου τῆς μετα-βολῆς ἐκείνης Μεταξᾶ· κατὰ τὸ αὐτὸ δ' ἔτος προήχθη Ὑποναύαρχος, ὀνομασθεὶς κατὰ μὲν τὸ ἐπόμενον, ἦτοι τατὰ τὴν 24 Δεκεμβρίου 1844, αὐλάρχης καὶ ὑπασπιστής, κατὰ δὲ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1847 γερουσιαστής.

Μετὰ παρέλευσιν ἐτῶν τινων, ἦτοι κατὰ τὴν 12 Δε-κεμβρίου 1849 ἀνῆλθεν αὖθις ὁ Κριαζῆς εἰς τὸ τοῦ πρωθυπουργοῦ ἀξίωμα, ὅπερ μετὰ τῆς αὐτῆς, ὡς καὶ πρότερον, φιλοπατρίας, τιμιότητος καὶ δραστηριότητος διεχειρίζετο. Ἀλλὰ κατὰ τὸ 1854, ἐν ταῖς Εὐρωπαϊ-καῖς ἐκείναις περιπλοκαῖς, ταῖς ἀπειλούσαις νὰ συν-ταράξωσιν ἅπασαν ἐν γένει τὴν Εὐρώπην, ὁ ἀείμνηστος

καὶ εἶπερ τις καὶ ἄλλος φιλόπατρις βασιλεὺς Ὁθων ἐνόμισε ὅτι τὴν δυνατὸν ν' ἀνακτήσῃ ἡ Ἑλλάς διὰ τῶν ὅπλων, ὅ,τι δὲν παρέσχεν αὐτῇ ἄλλοτε ἡ ἀκηδία τῶν χριστιανῶν τῆς Εὐρώπης διπλωματῶν· ἐν ᾧ δ' ἡτοιμάζετο πάσαις δυνάμεσι πρὸς τοῦτο, αἱ δύο προστάτιδες δυνάμεις, ἡ Ἀγγλία καὶ ἡ Γαλλία, θέλουσαι νὰ καταδικάσωσι τὴν πολυπαθὴ ἡμῶν χώραν εἰς οἰκτρὰν ἀπραξίαν, κατ' ἀρχὰς μὲν διανοήθησαν ν' ἀποπέμψωσι τὸν ἐνθουσιώδη ἐκείνον ἡγεμόνα, μετὰ ταῦτα ὅμως, μεταμεληθείσης τῆς Ἀγγλίας, ἀπεβίβασεν στρατὸν εἰς Πειριᾶ, κατέσχεον αὐτὸν καὶ ἐπέβαλον τῇ δυσμοίρῳ Ἑλλάδι κυβέρνησιν τῆς ἐκλογῆς τῶν· ὁ Κριεζῆς ἡδύνατο, εἰάν ᾔθελε, νὰ διατηρηθῇ τότε ἐν τῇ πρωθυπουργίᾳ· ἀλλ' ὁ ἥρωὺς τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου, ὁ πάντοτε ἐν ταῖς ναυμαχίαις καταφρονῶν καὶ τῶν ἐχθρῶν καὶ τοῦ θανάτου, εἶχε τὴν γενναιότητα νὰ καταφρονῇ καὶ ἐπαγγελιῶν καὶ βαθμῶν καὶ ἐξουσίας καὶ ἐν γένει ἀπασῶν τῶν πολιτικῶν τιμῶν, ὁσάκις αὐταὶ ἀντέβαινον εἰς τὸ πρὸς τὴν πατρίδα καὶ πρὸς τὸν βασιλέα καθήκον. Τὴν προταθεῖσαν αὐτῷ τότε πολιτικὴν ἐθεώρησεν ὁ Κριεζῆς ὅλως ἀντεθνικὴν, ἐν γένει δὲ τὴν ἐκρυθμον ἐκείνην κατάστασιν ὥς προσβάλλουσαν τὴν φιλοτιμίαν τοῦ ἡγεμόνος καὶ τὴν εἰς τὰς τάξεις τῆς αὐτομόλησιν ἐχαρακτήρισεν ἀγνωμοσύνην καὶ ἀπιστίαν, πρᾶγμα, ὅπερ οὐδόλως ἔλαβον ὑπ' ὄψιν πολλοὶ ἄλλοι, οἵτινες ἐκ τοῦ μηδενοῦς ἀνυψώθησαν παρατόλμως ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἀτυχοῦς ἡγεμόνος εἰς τὰ ἀνώτερα ἀξιώματα. Τούτων λοιπὸν ἕνεκεν ἀπεχώρησε τῇ 16 Μαΐου 1854 τῆς πρωθυπουργίας καὶ διετέλει ἕκτοτε μακρὰν

τῆς τύρβης τῶν πολιτικῶν ὡς γερουσιαστῆς μέχρι τῆς 14 Νοεμβρίου 1857, καθ' ἣν προαχθεὶς εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ἀντιναυάρχου διωρίσθη ταυτοχρόνως καὶ ἐπιθεωρητῆς τοῦ στόλου, ἐν οἷς διέμεινε μέχρι τέλους τοῦ βίου αὐτοῦ.

Κατὰ τὸν τελευταῖον ἐν Ἑλλάδι πολιτικὸν σεισμόν, ἦτοι κατὰ τὴν Ὀκτωβριανὴν μεταβολήν, ὁ Κριεζῆς, οὗ τὰ πατριωτικὰ φρονήματα ἦσαν ἀνώτερα τῶν ἀτομικῶν αὐτοῦ συμφερόντων, ἦν εἷς ἐκ τῶν μάλα ἀντιδοξούντων εἰς τὸ κίνημα ἐκεῖνο, οὐχὶ μόνον διότι ὁ ἑκπῶτος ἐκεῖνος βασιλεὺς ἦν εὐεργέτης του καὶ ὑπὲρ τῆς μεγάλης τοῦ ἔθνους ἰδέας εἰλικρινῶς καὶ δραστηρίως ἐν τῷ κρυπτῷ εἰργάζετο, ἀλλὰ καὶ διότι ἐφρόνει ὅτι αἱ ἐν ταῖς πολιτείαις στάσεις καὶ ἀνατροπαί, ἐμβάλλουσαι αὐτὰς εἰς φρικῶδεις κινδύνους, εἰσάγουσι πάντοτε ἀντὶ φαντασιωδῶν ἢ ὅλως ἀσημάντων τινῶν πλημμελημάτων, ὧν προτίθενται τὴν διόρθωσιν, κακὰ ἄλλα πραγματικώτερα, μεγαλείτερα, διαρκέστερα καὶ δυσιατότερα. Ἀφ' οὗ δὲ τὸ ἔθνος ἐπεσφράγισε κατόπιν τὰ γινόμενα ὑπήχθη καὶ αὐτός, ὡς τέκνον πιστὸν τῆς πατρίδος, εἰς τὴν ἐθνικὴν ἀπόφασιν, τεθεὶς ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ νέου ἀνακτος, ὅστις, ἱκανὰ περὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἀνδρὸς μαθὼν, διώρισεν αὐτὸν τῇ 17 Δεκεμβρίου 1864 ἐπίτιμον ὑπασπιστὴν τοῦ. Καὶ τὸ ἀξίωμα δὲ τοῦτο διετήρησεν ὁ Κριεζῆς μέχρι τῆς 1 Ἀπριλίου 1865, καθ' ἣν, τελευτήσας ἐν Ἀθήναις, ἐκηδεύθη τῇ ἐπιούσῃ μετὰ τῶν ὑπερτάτων στρατιωτικῶν καὶ πολιτικῶν τιμῶν καὶ ἐτάφη ἐν τῷ Α^ῳ νεκροταφείῳ. Μνημεῖον δὲν ἀνηγέρθη εἰσέτι ἐπὶ τοῦ τύμβου

τοῦ ἥρωος τούτου· ἀλλ' ὁ σοφὸς καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας κ. Φίλιππος Ἰωάννου συνέθετο διὰ τὸ μέλλον τὰ ἐπόμενα δύο ἐπιτύμβια, ἅτινα καλὸν κρίνομεν νὰ παραθέσωμεν ἐνταῦθα.

1ον

Αἰγῆς κονίη Ἀντώνιον ἔνθα Κριεζῆν
Ναύαρχον κλεινόν, θρέμμ' Ὑδρέης κατέχει
Εἰ δ' ἐθέλεις, ξένε, ἔργα δαήμεναι, ὅσσ' ἐτέλεσσε,
Δουλοσύνης στυγερῆς Ἑλλάδα ρυόμενος,
Αἰγαίου σπινάδας Πελοποννήσου τ' ἐρέεινε
Ἡϊόνας, Κρήτης τ', ἀντιπόρου τ' Ἀσίης·
Κεῖναι γάρ μιν ἴδον βαιῆς ἐπὶ σέλματι νηὸς
Πολλάκις Ὀθμανῶν νηυσὶν ἐπορνύμενον,
Ναύτας δ' ἐς κρατερὴν ἐπιθαρσύνοντα κελουσιμῶ
Φύλοπιν, ἥδ' ἐλὲ τρέποντ' ἀντιπάλους φύγαδε.

2ον

Γαῖα μέλαινα κέχανδ' Ἀντώνιον ἔνθα Κριεζῆν,
Ἀμφιρύτης Ὑδρέης βλαστὸν ἀριπρεπέα
Ἄτρεστον συνάεθλον ἀριστομάχου Μιαούλου,
Νικαίης δάφνης εἰν ἀέθλοις μέτοχον.
Οὐ γὰρ δ' σεῦ ἀπάνευθε τροπήϊα τόσσα, Κριεζῆ,
Οἶδματ' ἐπ' Αἰγαίῳ στήσε κατ' ἀντιπάλων,
Βαρβαρικῶν γαῦρα στυφελίξας στίφεα νηῶν,
Καὶ πόντον πλήσας πολλάκι ναυαγίων.
Τῷ δὴ καὶ ἀρετῆς ἴσον κλέος ἦραο κείνῳ
Καὶ σ' ἴσον πενθεῖ Ἑλλάς ἀποιχόμενον.

Τοιαῦτα περίπου διεπράξατο καὶ τοιοῦτος ἐγένετο ὁ Ἀντώνιος Κριεζῆς ὡς ἀνὴρ δημόσιος· φιλόπατρις δὴλον ὅτι, ἀνδρεῖος, πιστὸς εἰς τὸν πρὸς τὴν πατρίδα καὶ πρὸς τὸν ἡγεμόνα ὄρκον, ἐξ οὗ οὐδὲ ἰῶτα ἐν ἡμῖαν κεραίαν ἠθέτησέ ποτε, πρὸ πάντων δὲ τίμιος εἰς τὴν δια-

χείρισιν τῶν δημοσίων. Ὡς δ' ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ ἐδό-
ξαζεν ὅτι δὲν ἤρκει νὰ ᾗ νε μόνον τιμία ἢ γυνή αὐ-
τοῦ ἀλλὰ καὶ νὰ πιστεύηται ὡς τοιαύτη, οὕτω καὶ ὁ
Κριεζῆς ἔλεγεν ὅτι ὁ δημόσιος ἀνὴρ δὲν ἤρκει μόνον νὰ
ᾗ νε τίμιος ἀλλὰ καὶ νὰ πιστεύηται ὡς τοιοῦτος. Πό-
σοι ἄρ' αὖ γε ἐκ τῶν νῦν πολιτευομένων ἡμῶν δοξάζουσι
τοῦτο;

Ἀλλὰ καὶ ὡς ἰδιωτικὸς ἀνὴρ ἐξεταζόμενος ὁ Κριε-
ζῆς εὐρίσκεται ἔμπλεως διαφορῶν προτερημάτων, δυ-
στυχῶς μὲν δυσσευρέτων νῦν, πλήν συνήθων τοῖς ἀνδρά-
σι τῆς ἐκλιπούσης ἤδη ἡρωϊκῆς ἐποχῆς τῆς ἀναγεν-
νωμένης Ἑλλάδος. Οὕτω λ. χ. ἦν σὺ ζυγος μὲν πιστό-
τατος, ἀληθὴς σύντροφος τοῦ βίου καὶ τῆς γνώμης καὶ
διηνεκῆς κοινωνὸς τῆς χαρᾶς καὶ τῶν θλίψεων, πα-
τήρ δὲ φιλόστοργος, μὴ ἔχων ὅμως καὶ τὴν ἀσύνετον
ἐκείνην φιλοστοργίαν, τὴν παρακινουσαν μὲν πολλάκις
τοὺς γονεῖς νὰ ὑποθάλλωσι τὰ πάθη τῶν τέκνων αὐτῶν
κινδυνεύουσιν δὲ νὰ καταστρέψῃ τὸ σέβας, τὸ ὀφειλό-
μενον παρ' αὐτῶν πρὸς ἐκείνους, καὶ νὰ ἐξαχρειώσῃ τὴν
τρυφεράν αὐτῶν καρδίαν, φίλος εἰλικρινής, εὐθύς, πι-
στός καὶ βέβαιος ἐν πάσαις τοῦ βίου ταῖς περιστάσεσι
καὶ τέλος πολίτης τίμιος, ἀμνησίκακος, συγχωρή-
σας μάλιστα κατὰ τὸν ἱερὸν ἀγῶνα συναγωνιστὴν του
τινὰ ἐπιβουλευθέντα αὐτὴν τὴν ζωὴν του, ἀγαθός, εὐ-
προσῆγρος καὶ ἀπλοϊκός, διακρινόμενος διὰ τὸ ἀρχαϊ-
κὸν αὐτοῦ ὕφος, ὅπερ ἡ ἄκρα ἀφέλεια συνεδύαξε θαυ-
μασίως πρὸς τὰς ἑξῆς τῆς νεωτέρας ἐποχῆς καὶ ἀπε-
τέλει τὴν ἐξαίρετον ἐκείνην καὶ εἰς ἄκρον εὐάρεστον
συμπεριφορὰν, ἐφ' ἣ διέπρεπεν εἰς ἅπαντας τοὺς κοινωνι-

κοὺς κύκλους. Συνήθως οἱ πλεῖστοι τῶν ἀνθρώπων ἐν δόξῃ καὶ ἀρχῇ μεθύσκονται παρὰ πότον καί, νομίζοντες ἐν τῇ μέθῃ των, ὅτι οὐδεὶς ἵνε ὁμοῖος αὐτοῖς, περιφρονοῦσι τοὺς πάντας· ἀλλ' ὁ Κριεζῆς, καίπερ τοσοῦτον δοξασθεὶς ἐν πολέμῳ, καίπερ τσσαῦτα ὑπέρτατα ἀξιώματα καταλαβὼν ἐν εἰρήνῃ, οὐ μόνον δὲν ἐμέθυσεν, ἀλλὰ καὶ ἐν ἄκρᾳ λιτότητι ζῶν πρὸς πάντας μὲν ἦν προσηγὴς πρὸς τοὺς χρεῖαν δ' ἔχοντας ἐλεήμων, κρύπτων ἀπὸ τῆς ἀριστερᾶς αὐτοῦ τὰς εὐεργεσίας τῆς δεξιᾶς. Οὐδεὶς ποτε ἤκουσεν αὐτὸν ἐπαιρόμενον ἐπὶ τοῖς ἡρωϊκοῖς κατορθώμασιν, ἅτινα διεπράξατο ἐν τῷ ἀγῶνι. Πᾶσα ἐπίδειξις ἦν μακρὰν ἀπ' αὐτοῦ· συνεστέλλετο δὲ καὶ ἡρυθρία ὁσάκις ἐγένετο λόγος περὶ τοῦ ἐνδόξου Κριεζῆ εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε ἡδύνατό τις νὰ πιστεύσῃ ὅτι ἡ μεγάλη ἱστορικὴ αὐτοῦ φήμη τὸν ἠνόχλει. Πᾶν ὅ,τι ἔπραξε τῷ ἐφαίνετο ὡς ἀπλῇ ἐκπληρώσει τῷ καθήκοντος του ὡς Ἕλληνας, ἔκπληκτος δ' ἔμενε πάντοτε πρὸς τὰς σωρείας τῶν ἐπαίνων, οὓς ἄλλοι ἐπεδαψίλευον αὐτῷ. «Μετὰ τοῦ Ἀντωνίου Κριεζῆ— λέγει ὁ Νικόλαος Δραγούμης (α)— συνωκειώθη ἰδίως ἀπὸ τοῦ 1834 ἔτους, ὅτε αὐτὸς μὲν διεύθυνε τὴν κατὰ τὸ Αἰγαῖον ναυτικὴν μοῖραν, ἐγὼ δὲ τὸν νομὸν τῶν Κυκλάδων· ἡῴηξε δὲ ἡ οἰκειότης ἡμῶν ἐν Ἀθήναις, ὅπου ἐφ' ἱκανοὺς κύκλους ἐνιαυτῶν, ἐκείνου γραμματέως ὄντος τῆς ἐπικρατείας ἐπὶ τῶν ναυτικῶν, διεύθυνον τὸ ὑπουργεῖον τοῦτο. Ἐν Σύρᾳ ἔδλεπον αὐτὸν συνεχῶς, καὶ συνεχῶς ἐπιθαίνοντες εἰς λέμβον τῆς μοιραρχίδος Λέ-

(α) ἐν σελ. 338—340 τῶν ἱστορικῶν Ἀναμνήσεων.

»δὲ Κόδριγκτων, τῆς διοικουμένης ὑπὸ τοῦ γεν-
 ναίου Γεωργ. Πιπίνου, ἐπλέομεν χάριν διατριβῆς, τῆς
 »πετρῶδους νήσου ἀμοιρούσης περιπάτων, ἣ καὶ ἐπεδι-
 »δόμεθα εἰς ἀλιείαν. Καὶ τότε δὲ καὶ μετὰ ταῦτα,
 »κατὰ τὰς διεξοδικὰς καὶ ἀπεράντους ἡμῶν συνεν-
 »τεῦξεις, ἐτερπόμην ἀναπολῶν τὴν ἐποχὴν τοῦ μεγάλου
 »ἀγῶνος, καὶ ἡρέμιζον αὐτὸν εἰς διήγησιν τῶν κατὰ θά-
 »λασσαν ἀνδραγαθημάτων. Καὶ διηγεῖτο μὲν αὐτά,
 »ἐξιστορῶν συγχρόνως τὸν χαρακτῆρα, τὰς ιδιότητας,
 »τὸν βαθμὸν τῆς ἀνδρίας καὶ τῆς τόλμης ἐκάστου τῶν
 »συστρατιωτῶν, ἀλλ' οὐδέποτε ἐμεγαλορῶνόμενοι, οὐδέ-
 »ποτε ἐφωράθη ἐνδιατριβῶν περὶ τοὺς ἄθλους, καθ' οὓς
 »διεκρίθη ἡ ἐπρωταγωνίστησεν, οὐδέποτε λόγος περι-
 »αυτολογίας ἔφυγεν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ. Καὶ ὅμως
 »ἦτο ὁ Ἀχιλλεὺς τοῦ στόλου, ὡς κοινῶς ἀπεκαλεῖτο,
 »ἦτο ὁ ἥρως τοῦ ἀργολικοῦ καὶ τοῦ ἀμβρακικοῦ κόλ-
 »που, ἦτο ὁ ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τοῦ ἀγῶνος δεξιὸς
 »βραχίων τοῦ ναυάρχου Μιαούλη, τοῦ καὶ Νέλσωνος
 »ὀνομασθέντος ὑπὸ τῶν ἀγερώχων Ἀγγλων. Καὶ τὴν μὲν
 »ὄψιν εἶχεν εὐειδῆ, τὸ δὲ ἦθος ἱλαρόν, ἐπαγωγὸν τὸ μει-
 »διάμα καὶ παιδίου ἀφέλειαν· ἐμειδία δὲ καὶ αὐτὸ τὸ
 »βλέμμα ὁσάκις διελέγετο. Ἄλλ' ὅτε ὁ λόγος ἐχώρει
 »εἰς τὴν περιγραφὴν τῆς μάχης, ὅτε ἤγγριζε τῆς συμ-
 »πλοκῆς ἡ ἀκμή, ἡ ἱλαρότης ἐνέδιδεν αἴφνης εἰς φλο-
 »γεράν ἔξαψιν, ὁ ὀφθαλμὸς ἠκτινοβόλει, αἱ λέξεις ἐξε-
 »σφενδονίζοντο, ὡς οἱ μῦδροι τῶν πυροβόλων αὐτοῦ καὶ
 »ἐνόμιζες ὅτι ἔδλεπες αὐτὸν ἀτρόμητον ἐπὶ τῆς πρύ-
 »μνης τοῦ Ἐπαμεινῶνδους, κεραυνοβολοῦντα θα-
 ννάτου προστάγματα. Ἡ πλάνη τῆς φαντασίας μου

»ἐγίνετο. τότε ἐντελής, τὰ ὧτά μου ἐξεκωφοῦντο ὑπὸ
»κεραυνῶν, τὸ αἷμά μου ἐκόχλαζεν, οἱ ὀφθαλμοί μου
»ἔθλεπον τὰς ἐφορκίδας τῶν Ἑλλήνων παλαιούσας ὡς
»Ἡρακλεῖς πρὸς γιγάντεια δίκροτα καὶ τὰ γιγάντεια
»δίκροτα ἐκφεύγειν φεύγοντα πρὸ τῶν ἐφορκίδων. Ἄλ-
»λὰ μόλις ἀνυψοῦτο τὸ τρόπαιον τῆς νίκης, μόλις ἐ-
»σθέννυντο τῶν πυροβόλων αἱ φλόγες, καὶ ἐσθέννυτο καὶ
»ἡ ἔξαψις καὶ ὁ ὀφθαλμὸς αὐτοῦ ἐγαληνία, ὡς πρίν,
»καὶ τὸ παιδικὸν καὶ ὑπομορμυρίζον μειδίαμα διέσχι-
»ζεν ἐκ νέου τὰ χεῖλη τοῦ δεξιοῦ τοῦ Μιαούλη βραχί-
»ονος.»

Τὰ θρησκευτικὰ τοῦ Κριεζῆ αἰσθήματα ἦσαν ἀγνὰ
καὶ διηνεκῆ· ἐν ᾧ δὲ οἱ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἐν ἡμέ-
ρα εὐτυχίας ἐπιλανθάνονται ἢ ἀμελοῦσι νὰ λατρεύσω-
σι τὸν Ὑψιστον καὶ ν' ἀπονεύμωσιν αὐτῷ τὰς προση-
κούσας χάριτας, ἐπικαλοῦνται δ' αὐτὸν ἐνθέρμως ἐν ἡ-
μέρα θλίψεως, συναισθανόμενοι τότε ὅτι διὰ μόνῃς
τῆς θείας δυνάμεως δύνανται ν' ἀπαλλαγῶσι τῶν δει-
νῶν, τοῦναντίον ὁ Κριεζῆς καθ' ἀπάσας τὰς περιστάσεις
τοῦ βίου αὐτοῦ ταπεινῶς ἐλάτρευε καὶ ηὐχαρίστει τὸν
Οὐράνιον Πατέρα, εἰς ὃν ἀπέδιδε πᾶν ὅ,τι ἀγαθὸν ἐν τῷ
πλανήτῃ τούτῳ εἶχε.

Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ζωῆς αὐτοῦ ἦν πάντοτε
κατηφής· αἷτιον δὲ τῆς κατηφείας ταύτης ἦν ἡ ὑπερ-
βολικὴ θλίψις, ἣν καιρίως ἠσθάνετο ἐπὶ τῇ ἐκρύθμῳ καὶ
καχεκτικῇ καταστάσει, εἰς ἣν ἔθλεπε περιελθοῦσαν
τὴν τάλαιναν ἡμῶν πατρίδα ἕνεκα τῆς φιλαρχίας, τῆς
ἰδιοτελείας, τῶν ἀτομικῶν διενέξεων καὶ τῆς κακῶς ἐν-
νοουμένης προσωπικῆς φιλοτιμίας τῶν διαφόρων πολι-

τευομένων καὶ τῆς ἡθικῆς καταπτώσεως ἡμῶν, μόνον περὶ τῶν ἰδιαιτέρων συμφερόντων μεριμνώντων. Ἔτι δὲ μείζονα ἡσθάνετο τὴν θλίψιν ταύτην ὁσάκις ἀνελογίζετο ὅτι αἱ ὑπὲρ τοῦ μεγαλείου τῆς πατρίδος ἐλπίδες, αἵτινες ἄλλοτε ἦσαν τοσοῦτον ἀνθηραί, ἤρξαντο βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον ν' ἀπομαραίνωνται, ὅτι τὸ στάδιον τῆς προόδου καὶ τῆς τιμῆς ἤρξατο ν' ἀντικαθίσταται διὰ τῆς ὀπισθοδρομήσεως καὶ τῆς ἀπραξίας, ὅτι ἡ θέσις τῆς ἀξιοπρεπείας καὶ ἰκανότητος ἤρξατο νὰ καταλαμβάνηται ὑπὸ τῆς δουλοφροσύνης καὶ τῆς ψευδῆς ἀφοσιώσεως καὶ τέλος πάντων ὅτι τὸ ἔθνος ἐφέρετο κατὰ κρημνῶν καὶ ὅτι οὐδεὶς διὰ πραγμάτων ἐπειράτο ν' ἀναχαιτίσῃ τὴν ὀλισθηρὰν ἐκείνην τάσιν, ἥτις νῦν ἔφθασεν, ἃς τὸ ὁμολογήσωμεν, σχεδὸν εἰς τὸ μὴ περαιτέρω.

Τοιαῦται συλλήβδην καὶ αἱ ἰδιωτικαὶ ἀρεταὶ τοῦ Κριεζῆ, ὅστις ἐν γενεᾷ αὐτοῦ ἐδοξάσθη καὶ οὗ ἡ δόξα οὐκ ἐξελειφθήσεται. Τὰς ἀρετάς ταύτας ἀπαριθμοῦντες δὲν προτιθέμεθα βεβαίως νὰ χαρακτηρίσωμεν αὐτὸν ὡς ἄσπιλον καὶ ἀναμάρτητον, διότι καὶ εἰς αὐτὰς τὰς μᾶλλον ἐναρέτους ψυχὰς εἰσχωρεῖ πολλάκις ὁ λεπτὸς καὶ ἐπίβουλος τῆς ἀμαρτίας κονιορτός, ἀπὸ τοῦ ρύπου τῆς ὁποίας οὐδεὶς ἄνθρωπος ἔνεκα θαρρὸς ἐπὶ τῆς γῆς «οὐδ' ἂν μία ἡμέρα ὑπάρχῃ ὁ βίος αὐτοῦ (α),» ὡς εἶπε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον διὰ τοῦ Ἰωβ. Τὰς ἀρετάς τοῦ Κριεζῆ ἀπαριθμοῦντες προτιθέμεθα νὰ χαρακτηρίσωμεν αὐτὸν ἀπλῶς ὡς πρῶτον ἀρετῆς καὶ φιλοπατρίας καὶ νὰ εὐχηθῶμεν ἵνα

(α) Ἰωβ. ιδ'. 5.

καὶ οἱ τὰ τῆς πολιτείας ἡμῶν κατὰ καιροὺς διέποντες
ἔχωσιν αἰείποτε τὰς πράξεις τοῦ ἐναρέτου τούτου ἥρωος
ὡς τύπον καὶ ὑπογραμμὸν πρὸς δόξαν καὶ τιμὴν τῆς
πατρίδος.

